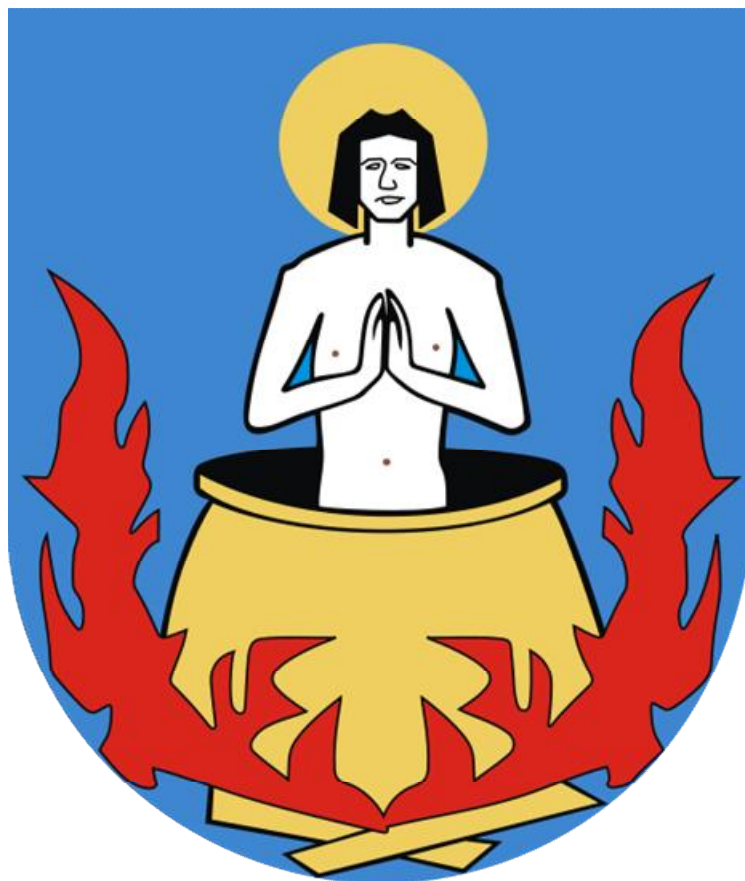

FIRMA USŁUGOWO – PROJEKTOWA DW WANDA ŁAGUNA
UL. OKRZEI 13/4, 81-747 SOPOT

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZALEWO

ZLECENIODAWCA: URZĄD GMINY ZALEWO
ul. Grunwaldzka 24
84-351 Żelewo

WYKONAWCA: FIRMA USŁUGOWO – PROJEKTOWA DW WANDA ŁAGUNA,
ul. Okrzei 13/4, 81-747 Sopot
MGR DANUTA GIOREWA – BRACH (ARKON ATELIER SP. Z O. O.)

SOPOT 2013

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie oraz metodyka sporządzania oceny	3
1.1. Podstawa prawna opracowania.....	4
1.2. Dokumentacje i materiały źródłowe.....	5
2. Lokalizacja i ogólna charakterystyka obszaru badań	7
3. Informacja na temat celów i kierunków rozwoju określonych w Studium, Uwarunkowań oraz związków z innymi studiami, planami i programami.....	9
3.1. Krótka prezentacja najważniejszych celów i kierunków rozwoju określonych w Studium.....	9
3.1.1. Cele i kierunki wynikające z uwarunkowań zewnętrznych	9
4. Krótka prezentacja powiązań z innymi odnośnymi studiami, planami i programami	26
4.1. Powiązania z innymi dokumentami na poziomie UE.....	26
4.2. Powiązania z innymi dokumentami na poziomie Kraju.....	27
5. Ogólna charakterystyka stanu, funkcjonowania oraz istniejących problemów środowiska ..	28
5.1. Położenie geograficzne	28
5.2. Rzeźba terenu	28
5.3. Specyfika geograficzna	29
5.4. Środowisko biotyczne	30
5.4.1. Szata roślinna.....	30
5.4.2. Świat zwierzęcy	30
5.5. Stan Środowiska.....	31
5.5.1. Powietrze atmosferyczne	31
5.5.2. Wody powierzchniowe	32
5.5.3. Wody podziemne	33
5.5.4. Warunki akustyczne.....	33
5.6. formy ochrony przyrody	33
5.7. Charakterystyka zasobów kulturowych	34
5.8. Infrastruktura.....	35
5.8.1. Komunikacja.....	35
5.8.2. Gospodarka ciepła	35
5.8.3. Gospodarka odpadami	35
5.8.4. Energetyka i Telekomunikacja	36
5.9. Ludność	36
5.10. Ocena odporności środowiska oraz zdolność do regeneracji.....	37
6. Opis i ocena oddziaływań Studium na środowisko wynikających z analizy macierzowej	38
6.1. Ocena zgodności celów i kierunków ustalonych w Studium z przepisami dotyczącymi prawnych form ochrony przyrody.....	38
6.2. Proponowane metody analizy skutków realizacji oraz częstotliwość ich przeprowadzania	38
6.3. Opis analizy macierzowej	39
6.4. Wyniki przeprowadzonej oceny.....	40
6.4.1. Ocena presji na poszczególne komponenty środowiska gminy Zalewo.....	40
6.4.2. Ocena oddziaływania kierunków rozwoju przestrzennego na środowisko gminy	42
7. Ocena dla poszczególnych elementów wyszczególnionych w analizie	46
8. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	53
9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji ustaleń projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	53
10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	53
Spis tabel:.....	56
Spis wykresów:	56

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Załącznik nr 1 - Lokalizacja obszaru opracowania;
2. Załącznik nr 2 – TABELA - Analiza macierzowa wpływu kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta, zapisanych w Studium na środowisko;

1. WPROWADZENIE ORAZ METODYKA SPORZĄDZANIA OCENY

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko” dotycząca Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy i miasta Zalewo (zwanego dalej Studium), została wykonana na zlecenie Burmistrza gminy i miasta Zalewo.

Celem oceny było określenie potencjalnych skutków środowiskowych, wynikających z realizacji założeń proponowanych w Studium, a także przedstawienie rozwiązań eliminujących negatywne skutki tych ustaleń na poszczególne elementy środowiska.

Ocena oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu oceny,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami Środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Zgodnie z art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. „o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają następujące dokumenty:

- koncepcje przestrzennego zagospodarowania kraju,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- plany zagospodarowania przestrzennego
- oraz strategii rozwoju regionalnego;

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOS)

Jest to sformalizowany, systematyczny i kompleksowy proces oceny potencjalnych skutków środowiskowych, wynikających z realizacji proponowanej strategii polityki, planu, programu, a także ich rozwiązań wariantowych oraz wnioski tej oceny, a następnie wykorzystanie tych wniosków w wiarygodnym społecznie procesie decyzyjnym.

Podczas wykonywania niniejszego opracowania korzystano i opierano się na aktualnie obowiązujących przepisach prawnych.

Ustawy, uchwały i rozporządzenia:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2009, Nr 151, poz. 1220 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. „Prawo wodne” (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. nr 39, poz. 251 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. „O ochronie gruntów rolnych i leśnych” (Dz. U. z 2009 r., Nr 115, poz. 967);
- Uchwała Nr VII/127/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 74, poz. 1296)
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010.213.1397);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826);
- Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko – mazurskiego (Dz. U. Nr 140 poz. 1649);
- Rozporządzenie Nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B) (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 71, poz. 1357)
- Rozporządzenie Nr 48 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego-Wschód (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 108, poz. 1830)
- Rozporządzenie Nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie użytku ekologicznego „Czaplak” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1664)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2011 nr 237, Poz. 1419)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz.U. 2004 nr 168 poz. 1764)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. 2004 nr 168 poz. 1765)
- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. „w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”;
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. ”w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska”.

1.2. DOKUMENTACJE I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (2009);
- Aneks - do „Studium przyrodniczego” sporządzonego na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Zalewo w kwietniu 1999 roku - aktualizacja o nowe powstałe formy ochrony przyrody (2008);
- Baza danych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce, Ministerstwo Środowiska, natura2000.gdos.gov.pl;
- Centralna Baza Danych Geologicznych, PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>;
- Gromadzki, Przewoźniak 2002, „Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej...” 2003;

- Jędrzejewski W. (red), 2005, Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce, Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża;
- Kepel A. (red.), Ciechanowski M., Furmankiewicz J., Gottfried T., Gorawska M., Ignaczak M., Jaros R., Jaśkiewicz M., Kasprzyk K., Kmieciak P., Kowalski M., Popczyk B., Szkudlarek R., Urban R., Wojtaszyn G., Wojtowicz B. 2009. Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009);
- Kondracki J., 2002, Geografia Fizyczna Polski, PWN, Warszawa;
- Lorenc H., 1996, Struktury i zasoby energetyczne wiatru w Polsce, IMGW, Warszawa;
- Łukasiewicz A., 1989. Drzewa w środowisku miejsko-przemysłowym. W: Życie drzew w skażonym środowisku. Nasze drzewa leśne. Red. S. Białobok. Inst. Dendrologii PAN. PWN, Warszawa – Poznań: 49–86;
- Mapa glebowo-rolnicza 1:5000 dla gminy Zalewa;
- Mapa hydrologiczna Polski sporządzona przez Instytut Geologiczny w 1956 r. – arkusz B3;
- Mapa głównych zbiorników wód podziemnych w skali 1:500 000, 1999, PIG Warszawa;
- Mapy obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony (Kleczkowski, 1990);
- Nowakowski J.J., Dulisz B. 2009. Wyniki rocznego przedinwestycyjnego monitoringu awifauny na obszarze planowanej lokalizacji elektrowni wiatrowych Zalewo (woj. warmińsko-mazurskie);
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2010, Olsztyn, marzec 2011;
- Plan gospodarki odpadami dla gminy Zalewo, 2004;
- Plan gospodarki odpadami dla powiatu iławskiego na lata 2004-2007 z uwzględnieniem lat 2008-2011, (2003);
- Plan Gospodarki Odpadami dla Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” aktualizacja na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015 (2008);
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (2002);
- Program ochrony środowiska dla gminy Zalewo, 2004;
- Projekt Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego (wrzesień, 2011);
- Projekt Planu Ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Lasy Iławskie” PLB280005 (marzec, 2009);
- Przewoźniak M., 2002, Kształtowanie środowiska przyrodniczego miast. Przykłady z regionu gdańskiego, Wydz. Architektury PG, Gdańsk;
- Raport o Stanie Gminy Zalewo, kwiecień 2011;
- Raport o stanie województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2008 r. (2009);
- Raporty o stanie środowiska w województwie warmińsko-mazurskim, WIOŚ w Olsztynie;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie – lasy ochronne;
- Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)”. Projekt badawczy nr: 415/2002/Wn-12/FG-go-tx/D. AGH Kraków;

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zalewo (tekst jednolity po zmianach), (2009);
- Urząd Statystyczny w Olsztynie, gmina Zalewo, powiat Iławski, 2010 r.
- Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych etap II, Elbląg – Dzierzgoń, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Oddział Morski w Gdyni 2004/2005 r. – RZGW w Gdańsku;
- www.geoserwis.gdos.gov.pl;
- www.geoportal.pl;
- www.natura2000.gdos.gov.pl;
- www.parkikrajobrazowewarmiimazur.pl;
- www.zalewo.pl.

2. LOKALIZACJA I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAŃ¹

Zalewo jest gminą wiejsko - miejską położoną w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, na północy powiatu Iławskiego. Zajmuje powierzchnię 254 km² i sąsiaduje z 5-cio gminami:

- od północy i północnego wschodu - gmina Małdyty,
- od południa - gmina wiejska Iława,
- od zachodu - gmina Dzierzgoń,
- od wschodu - gmina Miłomłyn.
- od południowego zachodu - gmina Susz

Odległości od miasta Zalewo do najważniejszych ośrodków miejskich wynoszą:

- do Iławy – 38,8 km
- do Elbląga – 51,6 km
- do Ostródy – 36,7 km
- do Malborka – 53,7 km
- do Olsztyna – 76,5 km
- do Gdańska – 111 km

Gmina Zalewo jest gminą wiejsko-miejską lokującą się pod względem powierzchni w powiecie iławskim jako średnia gmina, w województwie warmińsko-mazurskim mieści się w kategorii gmin mniejszych. Powierzchnia – 254 km² stanowi 1,05% powierzchni województwa.

Miasto Zalewo wśród miast województwa warmińsko-mazurskiego mieści się na 29 pozycji wśród 49 miast województwa pod względem powierzchni (8,22 km²). Jednakże pod względem ilości ludności zamieszkujących w mieście należy do miast małych. Do miasta Zalewo należy dużo terenów niezabudowanych będących użytkami rolnymi i spora większość jeziora Ewing. W hierarchii sieci osadniczej powiatu i województwa miejscowość Zalewo pełni rolę lokalnego, gminnego ośrodka rozwoju. Miasto Zalewo pełni funkcje: ośrodka administracji gminnej, ośrodka przetwórstwa rolno - spożywczego w skali lokalnej, ośrodka koncentrującego usługi na poziomie lokalnym.

Na rozwój gminy i miasta Zalewo wpływa bezpośrednio położenie w znacznej odległości od ważnych ośrodków miejskich (powyżej 50 km) od Elbląga i Olsztyna oraz Aglomeracji Trójmiejskiej wpływają również następujące czynniki:

- 1) Położenie poza oddziaływaniem ważnych ośrodków;
- 2) Słabe połączenia komunikacyjne z dużymi miastami (słaba jakość dróg i ich przepustowość);

¹ opracowane na podstawie: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania gminy i miasta Zalewo, Część I: Uwarunkowania rozwoju gminy i miasta Zalewo, Zalewo 2011-2013.

3) Położenie w strefie niezwykle atrakcyjnej turystycznie;

Obszar Gminy Zalewo leży w zasięgu korytarza transportowego i o znaczeniu międzynarodowym Transeuropejskiej Sieci Transportowej, tj. Korytarzem VI (Gdańsk – Katowice – Żylica), do którego należy trasa szybkiego ruchu S7 (w budowie) i projektowany węzeł niedaleko Małdyt. Odległość po wybudowaniu węzła do zjazdu na S7 będzie wynosiła od granic gminy 13 km, co znacznie poprawia ułożenie komunikacyjne gminy Zalewo.

Połączenie z korytarzem transportowym umożliwi droga wojewódzka nr 519 Stary Dzierżoń - Morąg, powiązana w Małdytach z drogą krajową nr 5 i z drogą nr 515 (woj. pomorskie). Na terenie gminy Zalewo występuje dość szeroka sieć dróg powiatowych, nie wszystkie jednak spełniają standardy drogi powiatowej co do szerokości i jakości nawierzchni. Wymagają kompleksowej modernizacji.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski (Kondracki 2002), cała gmina Zalewo położona jest w obrębie makroregionu Pojezierza Iławskiego (314.9), który jednocześnie wyznacza granice mezoregionu o tej samej nazwie „Pojezierze Iławskie”.

Obszar gminy położony jest na obszarach leśno-pojeziernych, na terenach predysponowanych do prowadzenia wysokotowarowej gospodarki rolnej oraz posiadający bardzo korzystne warunki do rozwoju turystyki kwalifikowanej jak i przemysłu budowlanego opartego na surowcach naturalnych.

Do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego zapisanego w Planie Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego należy kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, integracja obszaru oraz określenie zasad wykorzystania jego zasobów i walorów. Do głównych celów należeć będzie: ożywienie gospodarcze obszarów, zagrożonych trwałą marginalizacją strefy poprzez pobudzenie popytu zewnętrznego (krajowego i europejskiego) na zasoby turystyczne, oraz przyspieszenie restrukturyzacji rolnictwa z wykorzystaniem aktywnej polityki lokalnej.

Położenie gminy w zasięgu korytarza transportowego stwarza podstawy objęcia regionalną polityką aktywizacji i może stanowić podstawę dynamizacji rozwoju całego kompleksu społeczno-ekonomicznego opartego m.in. na wielofunkcyjnej aktywności wokół planowanych inwestycji (komplementarna wobec nich infrastruktura społeczna i techniczna).

Cały obszar gminy jest położony na terenach cennych przyrodniczo, o dużej różnorodności form i biotyczności obszarów. Na terenie gminy znajduje się szereg obszarów chronionych, Natura 2000, rezerwatów i użytków ekologicznych.

Teren gminy położony jest na obszarze wyróżnionego w Planie Województwa, mikroregionu historyczno-kulturowego – charakteryzującego się wybitnymi walorami dziedzictwa kulturowego. Na obszarze gminy występują liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, liczne założenia dworsko-parkowe, obiekty sakralne.

Na podstawie analizy społeczno – gospodarczej obszaru gminy przeprowadzonej w Studium, należy wskazać, że do głównych mocnych stron tego obszaru należą:

- Zrównoważony wskaźnik feminizacji
- Niski na tle regionu poziom bezrobocia
- Systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw
- Systematycznie malejący poziom bezrobocia
- Relatywnie dobre wyposażenie w infrastrukturę społeczną
- Wysoki poziom wyposażenie mieszkań w wodociąg

Jednocześnie do głównych słabych stron rozwoju obszaru gminy należy zaliczyć:

- Niska gęstość zaludnienia
- Ujemny przyrost naturalny

- Wysokie ujemne saldo migracji
- Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości
- Malejąca liczba mieszkańców gminy
- Starzejąca się struktura społeczeństwa
- Malejący z roku na rok przyrost naturalny
- Znaczne wewnętrzne zróżnicowanie demograficzne (liczba ludności, zmiana liczby ludności, gęstość zaludnienia),
- Słaby poziom skanalizowania gminy

3. INFORMACJA NA TEMAT CELÓW I KIERUNKÓW ROZWOJU OKREŚLONYCH W STUDIUM, UWARUNKOWAŃ ORAZ ZWIĄZKÓW Z INNYMI STUDIAMI, PLANAMI I PROGRAMAMI

3.1. KRÓTKA PREZENTACJA NAJWAŻNIEJSZYCH CELÓW I KIERUNKÓW ROZWOJU OKREŚLONYCH W STUDIUM

Zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym identyfikacja ważniejszych walorów środowiska przyrodniczego, problemów zagospodarowania przestrzennego oraz potrzeb rozwojowych użytkowników przestrzeni. W oparciu o analizę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy, określono kierunki jej rozwoju przestrzennego.

3.1.1. Cele i kierunki wynikające z uwarunkowań zewnętrznych

Do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego zapisanego w Planie Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego należy kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, integracja obszaru oraz określenie zasad wykorzystania jego zasobów i walorów. Do głównych celów należeć będzie: ożywienie gospodarcze obszarów, zagrożonych trwałą marginalizacją strefy poprzez pobudzenie popytu zewnętrznego (krajowego i europejskiego) na zasoby turystyczne, oraz przyspieszenie restrukturyzacji rolnictwa z wykorzystaniem aktywnej polityki lokalnej.

Położenie gminy w zasięgu korytarza transportowego stwarza podstawy objęcia regionalną polityką aktywizacji i może stanowić podstawę dynamizacji rozwoju całego kompleksu społeczno-ekonomicznego opartego m.in. na wielofunkcyjnej aktywności wokół planowanych inwestycji (komplementarna wobec nich infrastruktura społeczna i techniczna).

Plan Województwa przyjmuje koncepcję spójnej i równorzędnej ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, formułując kierunki działań w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu województwa warmińsko - mazurskiego.

Zasadnicze kierunki działań polityki przestrzennej w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska przyrodniczego polegać będą na:

- zachowaniu i utrzymaniu trwałości pozostałych fragmentów osnowy ekologicznej w postaci izolowanych kęp roślinności, nieużytków, założeń parkowych i skwerów, z poszukiwaniem możliwości odtworzenia powiązań lub objęcia stref zainwestowanych;
- wprowadzeniu zalesień jako uzupełnień przestrzennych w obszarach i przy granicach korytarzy i płątów ekologicznych – wzmacniających wewnętrzną

spójność całej sieci oraz jako elementu podnoszącego zawartość przestrzenną zbiorowisk leśnych;

- utrzymaniu lasów ochronnych oraz wsparciu procesu tworzenia kolejnych lasów ochronnych w gospodarce leśnej wraz ze wzmacnianiem działań proekologicznych na tych obszarach i uwzględnianiem ich w opracowaniach planistycznych;
- ochronie gleb oraz utrzymaniu ich najlepszych walorów produkcyjnych;
- przestrzeganiu realizacji opracowań planistycznych i prawidłowości ich zapisów w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych (w opracowaniach ekofizjograficznych do planów miejscowych oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin);
- odtworzeniu wszędzie gdzie to możliwe, zabudowy biologicznej stref brzegowych cieków ograniczających spływ zanieczyszczeń i odtwarzających naturalne korytarze ekologiczne (w pierwszej kolejności dla cieków spływających z pojezierzy);
- inwentaryzacji i klasyfikacji istniejących źródeł zanieczyszczeń (przemysłowych, komunikacyjnych) zwłaszcza w obrębie obszarów chronionych i ich neutralizacja bądź likwidacja;
- redukcji zanieczyszczeń do wód i gleb pochodzących ze źródeł punktowych , poprzez budowę oczyszczalni mechaniczno-biologicznych dla ścieków komunalnych i przemysłowych oraz oczyszczalni ścieków opadowych odprowadzających z ulic i parkingów;
- zmniejszeniu zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych;
- wprowadzeniu elementów izolacji technicznej i biologicznej ograniczającej rozprzestrzenianie hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych w obszarach zabudowy mieszkaniowej;
- ustanowieniu i aktualizacji stref ochronnych ujęć wód podziemnych;
- opracowaniu i wdrożeniu technicznych zasad ochrony obszarów zasilania zbiorników;
- objęciu rekultywacją obszarów zdegradowanych w wyniku eksploatacji surowców naturalnych oraz określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego działań zapewniających ochronę złóż;
- modernizacji i przebudowie ciągów komunikacyjnych w celu zmniejszenia wibracji wywoływanych ciężkim transportem samochodowym i środkami transportu szynowego.

Plan wskazuje na konieczność podejmowania i prowadzenia działań w kierunku utrwalania wielokulturowej tożsamości historycznej, z zachowaniem lokalnych odrębności oraz wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu rozwoju gospodarczego i promocji województwa, poprzez:

- kompleksową rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych włączonych do stref konserwatorskich;
- ochronę i zachowanie krajobrazu kulturowego o najcenniejszych walorach kulturowych i krajobrazowych w skali województwa w drodze ustanowienia form ochrony prawnej;
- ochronę tożsamości kulturowej miejsca w drodze objęcia ochroną obszarów zabudowy w sąsiedztwie wartościowych zespołów przestrzennych i ich rekompozycję przestrzenną , pozwalającą na wyeksponowanie wartościowych cech zespołów;

- łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem architektonicznym, zachowanie i odtwarzanie dawnych układów i funkcji terenów zielonych wraz z infrastrukturą, rewaloryzację parków pod kątem zwiększa ich atrakcyjności jako miejsc wypoczynku itp.;
- zachowanie i ochrona zabytków techniki: mostów , obiektów hydrotechnicznych itp.;
- zachowanie, udostępnienie i zagospodarowanie stanowisk archeologicznych o zachowanych farmach krajobrazowych w celach naukowych, dydaktycznych i turystycznych;
- zachowanie i utworzenie warunków ekspozycji panoram widokowych z tras komunikacyjnych na szczególnie interesujące obiekty krajobrazowe;
- ochronę istniejących panoram widokowych – w tym zakaz wnoszenia budynków i budowli przesłaniających ekspozycję krajobrazową z punktów widokowych oraz wprowadzenia zieleni wysokiej, określanie w miejscowych dokumentach planistycznych zasad zagospodarowania punktów widokowych i ochrony panoram;
- likwidację bądź neutralizację widokową wszelkich elementów obniżających walory krajobrazowe – wprowadzenie zieleni w otoczeniu osiedli i obiektów rekreacyjnych w zakresie podnoszącym walory krajobrazu (maskowanie zespołów obiektów).

W strukturze przestrzennej sieci osadniczej gmina położona jest w obrębie wyróżnionego w Planie Rozwoju Województwa – Obszaru Wschodniego (Powiśla), gdzie do głównych celów należeć będzie przełamanie regresu , w tym zmniejszenie skali bezrobocia. Istotną rolę przypadać będzie węzłom osadniczym aktywizującym otoczenie obszaru miejscowości Zalewo (oprócz Hławy, Małdyt, Suszu).

Głównymi elementami sieci osadniczej w gminie będą: Zalewo (do 5 tys. mieszkańców) oraz wsie: Półwieś, Boreczno, Jerzwałd (od 200 do 300). W kształtowanym systemie obsługi sieci osadniczej gminy Zalewo pełnić będzie rolę ośrodka gminnego z usługami ponadgminnymi.

Podstawowym zadaniem kształtowania polityki przestrzennej jest konieczność odejścia od powszechnej praktyki i mechanizmów funkcjonowania gospodarki przestrzennej w gminach, prowadzonej w głównej mierze w interesie właścicieli gruntów, a nie przyszłości mieszkańców i efektywnego kształtowania ładu przestrzennego.

Pożądane kierunki przekształceń przestrzeni, w tym osadnictwa będą następujące:

- wzmocnianie i utrwalanie bazy ekonomicznej miejscowości Zalewo przez rozwój gospodarczy małej i średniej przedsiębiorczości,
- stabilizacja i wzrost wiejskich jednostek osadniczych poprzez zatrzymywanie odpływu ludności wskutek rozwoju miejsc pracy w miejscach zamieszkania lub w zasięgu dojazdu do pracy,
- tworzenie warunków dla lokalizacji inwestycji wykorzystujących walory położenia w korytarzu transportowym.

3.1.2. Cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy Zalewo zapisane w Studium:

Strefowy rozwój przestrzenny gminy uzależniony od budowy geologicznej, przydatności rolniczej gleb, urzeźbienia i pokrycia powierzchni terenu, a także istnienia chronionych lub zasługujących na ochronę form przyrody i zasobu kulturowego gminy oraz sieć hydrograficzną gminy;

Główny cel rozwoju gminy:

Trwały zrównoważony i harmonijny rozwój z uwzględnieniem poprawy warunków bytowych ludności miasta i gminy, rozwój nie powodujący degradacji środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu.

Cele strategiczne założone w Studium:

- Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.
- Dążenie do zgodności charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.
- Pełna ochrona istniejących lasów i zalesienie terenów niezbędnych do zalesienia.
- Tylko w wyjątkowych przypadkach i na niewielką skalę zmiana na inne cele użytków rolnych klas III i IV oraz gleb pochodzenia organicznego.
- Poza obiektami wpisanymi do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, objęcie ochroną innych cennych kulturowo obiektów i obszarów (dotyczy to również stref ochrony archeologicznej).
- Stosowanie zasad zagospodarowania terenu, ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu zgodnych z ustaleniami przedmiotowego studium.
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej.
- Zapewnienie ludności miasta i gminy w miejscach zamieszkania i przebywania:
 - dostawy wody w ilości i jakości odpowiadającej współczesnym standardom;
 - nieprzerwanej dostawy energii elektrycznej z możliwością swobodnego wykorzystania jej do różnych celów;
 - zapewnienie warunków umożliwiających skanalizowanie mieszkań oraz odprowadzenie i oczyszczenie ścieków w sposób zapewniający wysoki standard obsługi i zdecydowaną poprawę warunków sanitarnych oraz odpowiednią ochronę wód powierzchniowych i podziemnych;
 - stworzenie warunków do korzystania z gazu ziemnego.
- Przygotowanie terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjno - turystycznego.
- Poprawa stanu komunikacji.
- Poprawa stanu technicznego istniejących dróg.
- Poprawa stanu bazy turystycznej i rozwój nowych form działalności turystycznej. Między innymi dotyczy to organizacji i rozbudowy: bazy żeglarskiej i kajakowej, ścieżek rowerowych, spływów kajakowych, agroturystyki i innych form rekreacji.
- Optymalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zwiększenie możliwości zbytu produktów rolnych. Rozwoju rolnictwa należy upatrywać w zdecydowanej poprawie jakości produktów rolnych. Poza produkcją tradycyjną konieczne jest zwrócenie uwagi na rozwój produkcji mającej możliwości zbytu poza granicami gminy.
- Rozwój przemysłu i produkcji lokalnej - głównie poprzez wykorzystanie miejscowej bazy surowcowej (produkty rolne, żwir, drewno itp.) Działalność przemysłowa nie może powodować degradacji środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu.

Kierunki gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego.

- uznaje się, podtrzymuje i nakazuje odpowiednie działania wynikające z występowania na obszarze gminy następujących form ochrony przyrody:
 - Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego;
 - Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - OCHK Pojezierza Iławskiego „część A” i „część B”;
 - OCHK Pojezierza Iławskiego – Wschód;
 - OCHK Kanału Elbląskiego;
 - Obszary Natura 2000 („Lasy Iławskie” PLB280005 i „Ostoja Iławska” PLH280053);
 - Pomniki przyrody;
 - Użytek ekologiczny „Czaplak”;
 - Pomniki przyrody sztuk 22.
- projektuje się utworzenie następujących form ochrony
 - „Ostoja Iławska” (PLH280053) – proponowany specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO);
- warunki przyrodnicze predysponują ten obszar do utrzymania funkcji rolnej jako podstawowej;
- szczególna ochrona wód powierzchniowych i podziemnych poprzez uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- rozwój małych wytwórni rolniczych zintegrowanych z gospodarstwami rodzinnymi;
- rozbudowa zaplecza obsługi rolnictwa;
- zapewnienie niezbędnych przebiegów sieci infrastruktury technicznej;
- ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych;
- ochrona urządzeń melioracyjnych;
- ochrona terenów podmokłych i bagiennych (wilgotne łąki, torfowiska) odgrywających dużą rolę w bilansie wodnym i stanowiące ważny element ekologiczny w środowisku;
- dopuszczenie nowej zabudowy na terenach starych siedlisk lub w ramach zwartej zabudowy wsi z dostosowaniem jej do cech kulturowych obszaru gminy lub na terenach wskazanych na załączniku nr 1 i 2;
- stworzenie systemu tras rowerowych i pieszych;
- stworzenie systemu miejsc postojowych wyposażonych w infrastrukturę turystyczną;
- objęcie niezbędnymi działaniami terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji wskazanych na załączniku nr 1 i 2;
- ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych, tworzących sieć korytarzy ekologicznych oraz terenów podmokłych;
- dopuszcza się wykorzystanie terenów rolniczych pod lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną z zachowaniem obowiązujących odległości zgodnie z obowiązującymi przepisami. Dla terenów na których planuje się lokalizację elektrowni wiatrowych należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
- dopuszcza się wykorzystanie terenów rolniczych na lokalizację innych źródeł pozyskiwania energii (biogazownie, baterie fotowoltaiczne itp.)
- należy przyjąć założenie że wszelkie zadrzewienia i zakrzewienia należy objąć ochroną i pielęgnacją i dokonywać wycinki tylko w szczególnych wypadkach.
- szczególną ochroną obejmuje się zadrzewienia w parkach, zadrzewienia alejowe, śródpolne i miedzowe .

- ewentualne usunięcie drzew lub krzewów wymaga uzyskania zgody właściwego terenowo organu ochrony środowiska za wyjątkiem pomników przyrody.
- z zainwestowania powinny być wykluczone obszary koncentracji występowania chronionych gatunków flory i fauny.
- eksploatację złoża kopaliny należy prowadzić w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny.
- podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

Podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego gminy.

Biorąc pod uwagę zewnętrzne oraz wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy, a w szczególności potencjał środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz związane z nim reżimy w gospodarowaniu przestrzenią, a także uwarunkowania wynikające ze studium oraz strategii województwa, na obszarze gminy i miasta Zalewo wydzielono następujące jednostki strukturalno – przestrzenne:

- **Strefa R – Rolna** - Obszar predysponowany do intensywnej produkcji rolnej ze względu na wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Brak przeciwwskazań do lokalizowania funkcji gospodarczych i przemysłowych. Dopuszcza się lokalizację farm wiatrowych wraz z infrastrukturą w miejscach wskazanych na załączniku nr 1 do uchwały;
 - przyjmuje się funkcje związane z produkcją rolną jako dominującą;
 - uzupełniające funkcje zarówno turystyczno-rekreacyjne jak i produkcyjne mogą zaistnieć w tej strefie przede wszystkim w oparciu o istniejące struktury osadnicze wraz z możliwością ich rozwoju.
 - zasadą dla tych obszarów jest utrzymanie wysokiej struktury arealu rolnego.
 - w strefie tej wzdłuż drogi wojewódzkiej dopuszcza się rozwój indywidualnych zabudowań na potrzeby funkcji usługowych, produkcyjnych i mieszkaniowych.
 - wskazuje się na niezbędne wykorzystanie istniejącego zasobu przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego w celu rozwoju turystyki kwalifikowanej szczególnie w oparciu o zachowane założenia dworsko-parkowe.
 - wyznacza się obszary rozwoju komercyjnego w dwóch miejscach oznaczone symbolem P2 i P5, zgodnie z załącznikiem graficznym nr 1 do uchwały; Pod nazwą „teren rozwoju komercyjnego” rozumie się wszelką działalność produkcyjną, usługową, rzemieślniczą i składową bez ograniczeń. Dla tego terenu wymagane jest sporządzenie MPZP.
 - wskazuje się możliwość łączenia funkcji rolniczej z realizacją farm elektrowni wiatrowych jak i innych alternatywnych form pozyskiwania energii.
 - dla farm wiatrowych wyznaczono obszary możliwej lokalizacji turbin zgodnie z załącznikiem nr 1. Dla tych terenów wymagane jest sporządzenie MPZP.
 - w sąsiedztwie miejscowości Kupin wyznacza się obszar strategicznego rozwoju pod rozwój infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego i mieszkaniowego w tym: parkingi, strefy rozwoju usług obsługi turystyki, lotnisko itp. – oznaczonego na załączniku graficznym nr 1 symbolem P3.

- wyznacza się wokół istniejącej oczyszczalni ścieków otulinę ochronną o szerokości min 50 m, w której dopuszcza się wprowadzenie rozwiązań dotyczących infrastruktury technicznej w tym pozyskiwanie alternatywnych źródeł energii.
- **Strefa T – Rekreacyjno – turystyczna** - do której zaliczony został obszar jezior objętych formami ochronnymi w tym: Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego wraz z terenami do niego przylegającymi, w których zawarte są też Obszary Natura 2000 („Lasy Iławskie” PLB280005 i „Ostoja Iławska” PLH280053) -Ze względu na wysokie wartości przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe teren ten jest predysponowany do propagowania turystyki kwalifikowanej;

W granicach rezerwatu przyrody oraz w granicach obszaru Natura 2000 zapisano:

- konieczność podporządkowania wszystkich działań gospodarczych wymogom ochrony środowiska;
- możliwość wykorzystania terenu znajdującego się poza granicą rezerwatu przyrody do celów turystyczno - rekreacyjnych (ścieżki rowerowe szlaki turystyki pieszej, punkty widokowe itp.; urządzenie szlaku ornitologicznego wraz ze ścieżką dydaktyczną i rozwój bazy turystycznej w oparciu o ten szlak (punkty obserwacji ptactwa, miejsca biwakowe itp.) podporządkowanej rygorom ochrony środowiska;
- adaptuje się istniejące zainwestowanie poza granicami rezerwatu, ewentualne inwestycje dopuszczone po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska;
- teren wyłączony z możliwości lokalizacji funkcji przemysłowej, magazynowej oraz usług i rzemiosła o charakterze uciążliwym;
- lokalizację nowych zagród na terenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poza granicą rezerwatu należy uzależnić od możliwości podłączenia do kolektora kanalizacji ściekowej lub tymczasowo do indywidualnych atestowanych szczelnych zbiorników bezodpływowych.
- poza granicą rezerwatu możliwe ale w obszarze natura 2000, możliwe jest lokalizowanie obiektów i obszarów o funkcji turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o istniejące lub projektowane tereny pod zagospodarowanie turystyczne lub rekreacyjne;
- zakaz lokalizacji ferm bezściołowych oraz dużych obiektów fermowych;
- rozwój turystyki kajakowej w oparciu o istniejące lub projektowane szlaki wodne;
- rozwój bazy turystycznej obsługującej turystykę wodną w oparciu o wskazane na załączniki nr 1 obszary;

Kierunki dla części terenu leżącej w obszarze chronionym na podstawie Rozporządzenia Wojewody Warmińsko - Mazurskiego w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego oraz Obszarów Chronionego Krajobrazu;

- wszelka działalność gospodarcza musi być podporządkowana wymogom ochrony środowiska i krajobrazu;
- lokalizację nowych zagród na terenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poza granicą rezerwatu należy uzależnić od możliwości podłączenia do kolektora kanalizacji ściekowej lub tymczasowo do indywidualnych atestowanych szczelnych zbiorników bezodpływowych;
- predysponowana funkcja rolnictwa ekologicznego;

- realizację nowych obiektów turystycznych dopuszcza się pod warunkiem zharmonizowania ich z krajobrazem w wyznaczonych obszarach;
- promowanie niekonwencjonalnych ekologicznych źródeł energii z wykluczeniem realizacji elektrowni wiatrowych.

Wyznacza się obszary predysponowane do rozwoju zabudowy rekreacyjnej i turystycznej dzieląc je na 2 kategorie:

I - Zespoły turystyczno - rekreacyjne – oznaczone symbolem ZTR (z kolejnymi numerami) o dużych arealach zlokalizowanych w sąsiedztwie miejscowości Dobrzyki, Wieprz, Urowo, Duba, Jaśkowo, Jezierce, Kiemiany, Murawki dla których ustala się następujące zasady:

- zabudowa rekreacyjna i usług turystyki o niskiej intensywności (zasady szczegółowe zagospodarowania ustalono w rozdziale 6.2.2.) z zachowaniem terenów zieleni podmokłej, zakrzaczeń, oczek wodnych, jako ciągów ekologicznych.
- dopuszcza się zabudowę na istniejących podziałach działek nie spełniających warunków minimalnej powierzchni;
- istnieje konieczność uporządkowania istniejącego zagospodarowania turystycznego poprzez podniesienie standardu oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej we wszystkich zespołach rekreacyjno-turystycznych.
- ważna jest też poprawa dostępności komunikacyjnej do tych zespołów.
- nową zabudowę w zespołach turystyczno-rekreacyjnych należy lokalizować na terenach uzbrojonych w pełną infrastrukturę techniczną lub posiadających rozwiązania techniczne w zakresie infrastruktury, minimalizujące zagrożenia dla środowiska.
- główną funkcją omawianych obszarów powinna być rekreacja i turystyka, ale o niezbyt dużej intensywności. Nie oznacza to jednak zakazu prowadzenia innej działalności gospodarczej w tym zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Jednak działalność ta powinna być uwarunkowana potrzebami ochrony środowiska i krajobrazu. Dla takiego obszaru wskazuje się wykonanie MPZP.
- powyższe zapisy nie dotyczą terenów na których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
- wskazane jest stworzenie zintegrowanego systemu informacyjnego dotyczącego wszystkich form turystyki i rekreacji wraz z opracowaniem miejsc węzłowych z dobrym systemem informacyjnym wraz z odpowiednim zaopatrzeniem w usługi;
- w celu usprawnienia i ożywienia turystyki wodnej w stronę jeziora Ewingi należy wyznaczyć miejsca nowych lub rewaloryzacji starych miejsc obsługi (przystani żeglarskich) w celu minimalizacji nielegalnych pomostów i zagospodarowania;
- gmina powinna dążyć do stworzenia bogatej oferty bazy turystycznej a w szczególności dobrze zorganizowanych pól namiotowych i campingowych;
- gmina powinna dążyć do eliminacji nielegalnych i słabo wyposażonych campingów w miejscowościach Matyty, Jerzwałd i Wieprz.
- należy wyznaczyć nowe miejsca na lokalizację plaży gminnych w miejscach wskazanych na załączniku graficznym nr 1 do uchwały;
- proponuje się wykorzystanie na ścieżkę rowerową dawny nasyp kolejowy relacji Małdyty – Zalewo- Malbork;
- wskazuje się na potrzebę stworzenia na terenie gminy ścieżek do nordic-walking i ścieżek pieszych w oparciu o lokalne drogi o różnym stopniu trudności;

- w granicach miasta Zalewo – proponuje się stworzenie systemu ciągów pieszych i rowerowych o minimalnym stopniu kolizyjności z ruchem kołowym w celu połączenia projektowanych i istniejących terenów rekreacyjnych i turystycznych w mieście oraz połączenia ich z terenami gminnymi;
- zaleca się odpowiednie oznakowanie cennych dla rozwoju turystyki zabytków dziedzictwa kulturowego, pomników przyrody, punktów widokowych oraz miejsc o szczególnej wartości krajobrazowej, przyrodniczej i architektonicznej oraz wprowadzenie na szlakach nowych punktów widokowych oraz stanowisk obserwacyjnych.
- projektowane nowe przystanie: Skitławki, Dobrzyki, Matyty, Jerzwałd, Gubławki, Urowo, Wielowieś nad kanałem – stworzenie dobrze wyposażonych o wysokim standardzie miejsc do obsługi turystyki wodnej wraz z zapleczem socjalno-sanitarnym i pomostami;
- rewaloryzacja istniejących pomostów wraz z uporządkowaniem brzegów jeziora w miejscowościach Wieprz, Wyspa Bukowiec, Jerzwałd, Matyty;
- wskazane wyznaczenie innych nowych konnych o znaczeniu lokalnym opierających się na drogach polnych i leśnych;

II – pozostałe tereny o przeznaczeniu turystycznym lub/i rekreacyjnym oznaczone symbolem UTR dla których ustala się następujące zasady:

- dopuszcza się podział na działki o min. wielkości 3000m² z zabudową o jednolitej formie architektonicznej nawiązującej do tradycyjnej zabudowy tego terenu;
 - obowiązek zachowania zieleni miedzowej, śródpolnej, zakrzaczeń, oczek wodnych, jako ciągów ekologicznych.
 - dopuszcza się zabudowę na istniejących podziałach działek nie spełniających warunków minimalnej powierzchni;
 - istnieje konieczność uporządkowania istniejącego zagospodarowania turystycznego poprzez podniesienie standardu oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej we wszystkich zespołach rekreacyjno-turystycznych.
 - ważna jest też poprawa dostępności komunikacyjnej do tych zespołów.
 - dla rozwoju turystyki istotne znaczenie ma odpowiednia konserwacja lub restauracja licznie występujących na terenie gminy dworów i pałaców oraz folwarków, które powinny stanowić centra aktywności turystycznej i rekreacyjnej.
 - powyższe zapisy nie dotyczą terenów na których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
- **Strefa M** – strefa miejska wraz z terenami rozwojowymi.
Na obszarze miasta ZALEWO wraz z jego obszarami rozwojowymi ustalono podział na następujące strefy:
 - Strefy centrum - C;
 - Tereny zabudowy mieszkaniowej - M;
 - Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej - MU;
 - Tereny zabudowy usług oświaty - UO;
 - Tereny zieleni urządzonej – ZP;
 - Tereny zieleni urządzonej cmentarza komunalnego – ZC;
 - Tereny zieleni naturalnej stanowiącej korytarze ekologiczne – ZN lub Zn;
 - Tereny przeznaczone pod funkcje związane z celami publicznymi – CP;
 - Tereny zieleni wraz z możliwością rozwoju funkcji rekreacyjno – sportowej – ZR;

- Tereny o funkcji produkcyjnej - usługowej – PU;W
Każda z powyższych stref w Studium posiada szereg szczegółowych kierunków zagospodarowania dostosowanych do położenia, walorów przyrodniczych i kulturowych, a także wymagań społeczno gospodarczych oraz funkcji jakie powinny spełniać poszczególne obszary.
 - w mieście w pierwszej kolejności należy uzupełnić istniejącą strukturę zabudową plombową, a dopiero w dalszej kolejności wykorzystać wskazane w „Studium” potencjalne tereny mieszkaniowo-usługowe.
 - realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub mieszkalno usługowej do 2 kondygnacji nadziemnych w tym poddasze użytkowe (wolnostojąca, bliźniacza i szeregowa).
 - w wyznaczonych strefach ochrony konserwatorskiej A i B charakter zabudowy ustalony na podstawie uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
 - zabudowa wielorodzinna – preferowane budynki o wysokości do 4 kondygnacji w tym poddasze użytkowe.
 - większe skupienia zabudowy mieszkaniowo-usługowej przewidziano w następujących rejonach drogi wojewódzkiej nr 519.
 - wskazane jest przeznaczenie na cele rekreacyjno-sportowe terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie brzegów jeziora Ewingi wraz z połączeniem ich trasami pieszo-rowerowymi z innymi obszarami rekreacyjnymi miasta i gminy;
- dla wszystkich jednostek osadniczych w gminie wyznaczono ogólne zasady kształtowania zabudowy z podziałem na trzy strefy pod względem jej intensywności, funkcji oraz partycypacji gminy w kosztach wykonania infrastruktury
 - należy wyłączyć z możliwości nowej zabudowy obszar istniejących rezerwatów przyrody.
 - wyłączenie spod zabudowy obszarów ciągów ekologicznych w granicach obszaru Natura 2000. Dopuszcza się w uzasadnionych przypadkach zachowanie już istniejącej zabudowy oraz rozwój i modernizację zabudowy miejscowości, przez których tereny przebiegają ciągi ekologiczne.
 - obszary, na których mają być zlokalizowane elektrownie wiatrowe wraz z ich strefą oddziaływania akustycznego z tym, że oddziaływanie akustyczne elektrowni wiatrowych powinno spełniać normy prawne obowiązujące dla przeważającego typu istniejącej zabudowy dla danego terenu.

Środowisko kulturowe

- stanowiska wpisane do rejestru zabytków podlegają bezwzględnej ochronie z zakazem jakichkolwiek ingerencji w substancję stanowiska;
- wszelkie inwestycje, w których skład wchodzi roboty ziemne, na terenie oraz w pobliżu stanowisk archeologicznych wymagają uzgodnienia z właściwym miejscowo Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- wokół wsi o zachowanym układzie przestrzennym, wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:
 - strefę ochrony konserwatorskiej,
 - strefę ochrony ekspozycji.
- ochronie podlegają elementy historycznej struktury przestrzennej: układ przestrzenny, zabudowa o cechach tradycyjnych, sposób zabudowy działek siedliskowych, historyczne zachowane linie zabudowy, sposób zagospodarowania terenów publicznych, historyczne zachowane formy zabudowy, budowle sakralne,

tereny cmentarzy oraz charakterystyczne elementy naturalnego krajobrazu, tworzące z wyżej wymienionymi kompozycję architektoniczno - krajobrazową.

- ochrona, a miejscami rewaloryzacja krajobrazu kulturowego w Gminie Zalewo powinna następować poprzez stosowanie historycznej kolorystyki dachów i elewacji; wykorzystywanie elementów budownictwa regionalnego w budownictwie współczesnym, sytuowanie i komponowanie bryły zgodnie z ukształtowaniem terenu, ograniczenie gabarytów budynków oraz użycie lokalnych materiałów budowlanych (drewno, miejscowy kamień, ceramika);
- w celu ochrony historycznego układu urbanistycznego miasta Zalewo wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:
 - strefę „W” ścisłej ochrony archeologicznej,
 - strefę „OW” obserwacji archeologicznej,
 - strefę pełnej ochrony konserwatorskiej,
 - strefę pośredniej ochrony konserwatorskiej,
 - strefę ochrony ekspozycji,
 - strefę ochrony krajobrazu,
 - obiekty postulowane do objęcia ochroną.
- strefa pełnej ochrony konserwatorskiej obejmuje swym zasięgiem ściśle centrum historyczne miasta wpisanego do rejestru zabytków decyzją z dn. 1.07.1959 r., pod nr A-515 (zgodnie z załącznikiem graficznym). W strefie tej obowiązuje pełna ochrona konserwatorska. Wszelkie zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, wszelkie prace budowlane wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- strefa ochrony ekspozycji obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych. Ochrona odbywa się głównie poprzez wyznaczenie terenów, na których obowiązują ograniczenia gabarytów zabudowy. W obrębie strefy znajdują się przedpola ekspozycji sylwety miasta. Celem ochrony strefy ”E” jest utrzymanie i ochrona ekspozycji wartościowych zespołów i obiektów.
- strefa ochrony krajobrazu - obowiązuje ochrona charakterystycznych cech krajobrazu urządzonego i naturalnego o walorach kulturowych, która obejmuje między innymi: eksponowane stoki, pofałdowanie terenu, ewentualnie inne charakterystyczne elementy rzeźby terenu, wody otwarte, historyczny układ dróg, rozłogów pól, tradycyjne cechy zabudowy, panoramy, punkty, osie, otwarcia widokowe. W obrębie strefy obowiązują następujące rygory konserwatorskie:
 - zakazuje się wprowadzania elementów dysharmonizujących w stosunku do wyżej wymienionych cech krajobrazu w tym:
 - zakazuje się zmiany rzeźby terenu, przy czym dopuszcza się nieznaczne niwelacje w zakresie niezbędnym dla wykorzystania terenów,
 - nakłada się obowiązek dostosowania charakteru i skali nowych budynków do warunków określonych powyżej, przy jednoczesnym zakazie lokalizacji budynków wyższych i większych niż istniejące w sąsiedztwie obiekty tradycyjne i zakazie stosowania obcych kulturowo form przestrzennych,
 - zakazuje się zgęszczenia zabudowy większego niż w układach historycznych,
 - obowiązuje opiniowanie projektów inwestycji przez właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- zespoły zabudowy postulowane do rewitalizacji – to obszary w zachodniej i wschodniej części miasta, zdegradowane pod względem przestrzennym. Należy

poddać je rewitalizacji tj. działaniom zmierzającym do przywrócenia tym terenom ich historycznego charakteru, a także podniesienia wartości przestrzennych i estetycznych poprzez:

- dążenie do dyslokacji funkcji przemysłowych, składowych i in. na tereny poza strefami ochrony konserwatorskiej,
 - wprowadzenie nowych elementów, respektujących i asymilujących istniejące wartości urbanistyczne i architektoniczne,
 - przekształcanie ahistorycznej zabudowy.
- z uwagi na niejednorodny stan zachowania zasobów zawartych w strefie pełnej ochrony konserwatorskiej i wynikający stąd zróżnicowany zakres koniecznych działań oraz sposoby ich realizacji, w ramach strefy wyróżnia się podstrefy: supremacji, strefa integracji (rewitalizacji), rewaloryzacji;
 - dla wsi, w których przewidziana jest budowa obiektów lub zespołów obiektów budowlanych należy opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w celu zapewnienia właściwej integracji przestrzennej i funkcjonalnej projektowanych i istniejących, o wartości kulturowej, elementów zagospodarowania, a zdewastowane elementy zagospodarowania poddać rewaloryzacji.
 - obiekty architektury i budownictwa (kościół, dwory, budynki pofolwarczne, spichlerze, zajazdy, szkoły, budynki mieszkalne i zabytki techniki), a także zespoły zieleni (cmentarze, parki) wpisane do rejestru zabytków - jako obiekty o wybitnej wartości zabytkowej i walorach krajobrazowych, jako dominanty architektoniczne, a cmentarze jako miejsca pamięci - podlegają ochronie. Winny być utrzymywane w dobrym stanie. Zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z tego zabytku, powodujące konieczność przystosowania do nowej funkcji, wszelkie prace (w tym: konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane), a także prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych, przemieszczanie zabytku, dokonywanie podziału, umieszczanie na zabytku urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, jak również podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wymagają każdorazowo uzgodnienia z właściwym miejscowo wojewódzkim konserwatorem zabytków.
 - na terenie parków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków bezwzględnej ochronie podlega starodrzew. Wszelkie prace porządkowe i pielęgnacyjne oraz wycinkę drzew należy bezwzględnie uzgadniać z właściwym miejscowo wojewódzkim konserwatorem zabytków.
 - niedopuszczalne jest lokalizowanie na terenie parków budynków, wprowadzanie infrastruktury technicznej (urządzeń podziemnych, jak i napowietrznych, składowisk odpadów itp.), niwelacje ziemne bądź zmiana warunków środowiska np. melioracje.
 - zlokalizowane na terenach parków budynki, budowle lub urządzenia kolidujące z funkcją parku, należy przewidzieć do likwidacji, dyslokacji poza teren parku, bądź adaptacji do śmierci technicznej.
 - linie przesyłowe sieci uzbrojenia terenu nie powinny być prowadzone przez teren historycznego zespołu.
 - obszar zespołów dworsko-parkowych nie powinien podlegać parcelacjom, podziałom czy uszczupleniom, a w przypadku występowania różnych użytkowników - powinno się dążyć do scalenia i ustanowienia jednego zarządcy. Lokalizacja nowych obiektów w obrębie zespołu dworsko-parkowego powinna uwzględniać rozmieszczenie dawnych budynków podworskich.

- obiekty w Gminnej Ewidencji Zabytków powinny zostać objęte ochroną na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zabudowa mieszkalna, drewniana i murowana, o cechach tradycyjnych charakterystycznych dla miejsca i regionu, winna być zachowana i stanowić inspirację do kształtowania nowej zabudowy.
- zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz.U. 2010 nr 243 poz. 1623 ze zm.) w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
- dopuszcza się wymianę zabudowy, której stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ludzi i mienia pod warunkiem uprzedniego uzgodnienia z właściwym miejscowo wojewódzkim konserwatorem zabytków. Przy odtwarzaniu zabudowy należy się kierować zasadą, że nowy budynek powinien usytuowaniem, gabarytem, bryłą, kształtem i pokryciem dachu nawiązywać do poprzedniego.
- w lokalizacji nowej zabudowy należy uwzględniać sąsiedztwo obiektów o wartości kulturowej - nowe budynki nie mogą być sytuowane w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę, a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu, użyte materiały wykończeniowe powinny być tradycyjne tj. drewno, cegła, tynk, pokrycie dachu ceramiczne.
- na terenach wsi o zachowanym, historycznym układzie przestrzennym wyklucza się realizację budynków typu „bloki”, z płaskimi dachami oraz budynków jednorodzinnych typu miejskiego o zunifikowanej formie i detalu architektonicznym.
- zespoły i obiekty techniki i kultury materialnej (kuźnie, młeczarnie, cegielnie, stacje kolejowe, wieże ciśnień, wiadukty i inne), figurujące w ewidencji konserwatorskiej – powinny zostać objęte ochroną na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obiekty te winny być zachowane w dobrym stanie przez właścicieli lub użytkowników, a wszelkie remonty, adaptacje i modernizacje muszą być uzgadniane z właściwym miejscowo wojewódzkim konserwatorem zabytków.
- cmentarze nieczynne muszą być chronione przed dewastacją oraz porządkowane i pielęgnowane (drzewostan) w oparciu o wytyczne właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- cmentarze nie objęte ochroną na podstawie wpisu do rejestru, a figurujące w ewidencji konserwatorskiej należy otoczyć ochroną poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zasób komunalny

- W pierwszej kolejności gminny zasób nieruchomości powinien być tworzony w miejscowościach o dużym potencjale rozwojowym oraz miejscowościach predysponowanych do obsługi ruchu turystycznego.
- Na pozostałym obszarze nieruchomości znajdujące się w zasobie komunalnym, w stosunku do których gmina nie planuje działań w kierunku zabezpieczenia celu publicznego należy sprywatyzować. Zbywanie niezagospodarowanych gruntów publicznych sektorowi prywatnemu powoduje, że grunty dotąd nieopodatkowane przechodzą do kategorii objętych opodatkowaniem. Dzięki temu gmina może zwiększyć swoje dochody i zmniejszyć zobowiązania z tytułu ich utrzymania.

Komunikacja

- drogi układu pomocniczego winny posiadać klasę dróg dojazdowych „D” co oznacza spełnienie standardów jak dla drogi dojazdowej.
- w obszarze miasta Zalewo – należy dążyć do sukcesywnej modernizacji dróg i ulic gminnych poprzez: wymianę nawierzchni, oddzielenie ruchu pieszego i rowerowego od samochodowego, usprawnienie sieci kanalizacji deszczowej.
- w obszarze wiejskim gminy, na sieci dróg pozamiejskich prowadzona powinna być modernizacja istniejących tras, szczególnie w celu eliminacji odcinków o zwiększonym zagrożeniu bezpieczeństwa. Sukcesywnie powinna być prowadzona kompleksowa modernizacja dróg gminnych w dostosowaniu do realizacji nowej zabudowy i uzbrojenia oraz w celu poprawy połączeń gospodarczych i turystycznych.
- na obszarze wiejskim gminy postuluje się poprawę funkcjonowania sieci dróg gminnych poprzez modernizację istniejących powiązań, które w przyszłości spełniać będą rolę ważniejszych dróg gminnych.
- należy przewidzieć rozplanowanie dróg ewakuacyjnych ludności na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof lub wojny.
- na obszarach wskazanych na załączniku nr 1 dopuszcza się wykorzystanie istniejącego systemu dróg i rozbudowę o nowe drogi gminne i wewnętrzne służące do realizacji i eksploatacji farm elektrowni wiatrowych.
- realizacja wydzielonych ścieżek rowerowych konieczna jest wzdłuż istniejącej trasy drogi wojewódzkiej nr 519 (z wyłączeniem projektowanych obejść) oraz wzdłuż trasy dróg powiatowych.
- na pozostałych trasach podstawowego układu ulicznego oraz na trasach dróg pozamiejskich powiatowych i ważniejszych drogach gminnych proponuje się realizację ścieżek łączących funkcję ścieżki rowerowej i traktu pieszego. Natomiast na rowerowych trasach turystycznych możliwe jest również prowadzenie ścieżek rowerowych niezależnie od przebiegu dróg.
- na ścieżki rowerowe można również wykorzystać nasyp po likwidowanej linii kolejowej Małdyty – Zalewo – Malbork.
- rozwój systemu komunikacji zbiorowej powinien polegać na stworzeniu lepszych warunków wzajemnej integracji i dostosowaniu rozwoju systemu do rozwoju zagospodarowania przestrzennego, a w tym również funkcji turystyczno – rekreacyjnych.

Gospodarka cieplna

- należy dążyć do zdecydowanej zmiany zastosowania nośników ciepła z obecnego (w większości węgiel) – docelowo jak najmniejsze stosowanie.
- alternatywne źródło ciepła może stanowić gaz, biogaz, olej opałowy, drewno opałowe, słoma, itp.
- dążenie do zwiększenia termoizolacyjności obiektów wszystkich rodzajów, a w szczególności:
 - modernizacja i ocieplanie budynków,
 - usprawnienie i wymiana kotłów grzewczych na wykorzystujące źródła ekologiczne o niskiej emisji,
 - dążenie do likwidacji wielu źródeł emisji w jednym budynku wielorodzinnym (tj. indywidualne źródła ciepła i ciepłej wody w każdym mieszkaniu w oparciu o węgiel i drewno), tworzenie systemów zbiorczych;
 - modernizacja i ocieplanie budynków użyteczności publicznej.

- należy wprowadzić zaostrenie wymogów stawianych przy źródłach ciepła dla nowych budynków zarówno mieszkalnych jak i produkcyjnych i usługowych – stosowanie paliw ekologicznych o niskich emisjach pyłów.
- stworzyć system zachęt i promocji dla alternatywnych źródeł ciepła takich jak: energia wodna i słoneczna, wykorzystanie słomy i odpadów drzewnych itp.

Infrastruktura Techniczna

- projektowana jest nowa stacja GPZ 110/15kVna terenie gminy Zalewo wraz z nową siecią energetyczna wysokiego napięcia 110kV;
- prowadzenie nowych sieci (napowietrzno-kablowych) infrastruktury technicznej (15kV i 0,4kV) równoległe do ciągów komunikacyjnych wraz z powiązaniem z istniejącą siecią zewnętrzną;
- przewiduje się budowę niezbędnych kubaturowych obiektów infrastruktury technicznej (stacje 15/0,4 kV) lokalizowane na wydzielonych działkach z możliwością dojazdu;
- należy w planach rozwoju miejscowości przewidzieć możliwości przełożenia kolidujących sieci elektroenergetycznych w uzgodnieniu z właściwym zarządcą sieci;
- część terenów gminy Zalewo predysponowana jest do lokalizacji elektrowni wiatrowych. Dla elektrowni wiatrowych dopuszcza się lokalizację nowego GPZ i linii przesyłowych w uzgodnieniu z zarządcą sieci energetycznych dla których ustala się następujące warunki:
 - wskazuje się na konieczność budowy nowych GPZ lub rozbudowy istniejących GPZ dla potrzeb farm wiatrowych, zgodnie z warunkami gestora sieci;
 - wskazuje się na możliwość prowadzenia sieci infrastruktury technicznej (energetycznej) tj. nowych linii napowietrznych lub kablowych 110kV celem wyprowadzenia mocy wygenerowanej przez elektrownie wiatrowe do sieci energetycznej od stacji GPZ 110/15KV do miejsc podłączenia wskazanych przez Operatora Systemu Przesyłowego lub miejscowego Operatora Systemu Dystrybucyjnego.
- na terenach rolnych lub przeznaczonych pod produkcję dopuszcza się lokalizację innych alternatywnych źródeł energii tj. baterie fotowoltaniczne, biogazownie itp.
- w celu ochrony środowiska naturalnego winny być podjęte:
 - działania zmierzające do zmiany nośników z energii cieplnej węgla kamiennego i drewna na energię elektryczną i gaz ziemny;
 - oraz stosowanie źródeł odnawialnych do produkcji ciepła i energii elektrycznej;
 - (elektrownie wodne, elektrownie wiatrowe) i ewentualne wykorzystanie biogazu;
 - poprawa sieci elektroenergetycznej na terenach wiejskich może nastąpić poprzez modernizację sieci rozdzielczej i stacji transformatorowych.

Gospodarka wodna

- należy opracować koncepcję wraz z programem realizacyjnym gospodarki wodno-ściekowej;
- realizacja rozwoju sieci wodociągowej powinna postępować w kierunku porządkowania sieci wodociągowej gminy i miasta Zalewo umożliwiającą zaopatrzenie w wodę dla wszystkich mieszkańców gminy;
- rozwój sieci wodociągowej powinien odbywać się w oparciu o zmodernizowane i nowe ujęcia wody;
- dopuszcza się wykorzystanie innych źródeł wody niż gminne dla obszarów peryferyjnych gminy poprzez łączenie z gminami sąsiednimi oraz studnie indywidualne;
- należy przewidzieć w obrębie obszaru geodezyjnego źródła nieskażonej wody pitnej oraz jej zapasy w ilościach co najmniej minimalnych.

Gospodarka ściekowa

- należy dążyć do wypełnienia rozwoju sieci kanalizacyjnej zgodnie z zatwierdzonym obszarem Aglomeracji Ściekowej dla terenu gminy i miasta Zalewo opracowaną na podstawie przepisów odrębnych;
- zakłada się, że w gminie Zalewo największą przyszłość będą miały układy kanalizacyjne podciśnieniowe. Docelowo przewiduje się przechodzenie na tego typu systemy szczególnie w przypadku kolektorów o długich przebiegach;
- Uzupełnieniem głównego układu odprowadzania ścieków są projektowane oczyszczalnie kontenerowe, których miejsca zostaną wyznaczone po przeprowadzeniu dokładnych analiz branżowych;
- odrębne zagadnienie stanowi kanalizacja zupełnie małych miejscowości i pojedynczych zabudowań. Miejscowości te jeżeli nie leżą przy trasie głównych przewodów tranzytowych, ściekowych, zostaną poddane programowi oczyszczalni przyzagrodowych lub szczelnych zbiorników bezodpływowych;
- zakłada się sukcesywne, w miarę rozbudowy sieci kanalizacyjnej, dążenie do likwidacji istniejących zbiorników bezodpływowych, tworząc odpowiednie zapisy w planach miejscowych;
- przy zastosowaniu zbiorników bezodpływowych, jako rozwiązania bezodpływowego, na gminie spoczywa obowiązek:
 - skutecznego odbioru ścieków i dowozu ich do oczyszczalni,
 - zapewnienia odbioru ścieków i dowozu ich do oczyszczalni.
 - należy kompleksowo rozwiązać problem gospodarki wodami odpadowymi i odwodnienia terenów największego zainwestowania.

Odpady stałe

- stworzenie, propagowanie i wdrażanie kompleksowego programu edukacyjno - informacyjnego z zakresu selektywnej gospodarki odpadami na terenie gminy;
- rozszerzanie do poziomu około 99 % selektywnej zbiórki odpadów użytkowych w systemie „u źródła”;
- propagowanie i stworzenie systemu zachęt dla mieszkańców, mobilizujących ich do segregacji odpadów;
- monitorowanie przez gminę usług świadczonych przez firmy wywozowe, obsługujące jej teren;
- wdrożenie systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz wielkogabarytowymi, wydzielonymi ze strumienia odpadów komunalnych;
- program utylizacji eternitu z GFOS.

Telekomunikacja. Dopuszcza się:

- lokalizację sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych jak i w nowych technologiach w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej;
- przebudowę i rozbudowę istniejących linii napowietrznych oraz ich wymianę na sieć kablową;
- lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej w rozumieniu przepisów odrębnych, w tym w szczególności stacje bazowe telefonii komórkowej;

Na terenie gminy zalewo przewiduje się:

- objęcie terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej;
- rozwój sieci telefonii kablowej w oparciu o światłowody w ramach inwestycji celu publicznego w tym inwestycja ponad regionalna - projektowany jest kabel światłowodowy relacji Malbork - Pasłęk.
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zaopatrzenia na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie;

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej warunki zabudowy dla zabudowy zagrodowej i obiektów produkcji rolniczej należy ustalać na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy.
- tereny rolne znajdujące się w pobliżu wód płynących i stojących należy zagospodarować w taki sposób, aby zahamować dopływ rolniczych zanieczyszczeń powierzchniowych do wód;
- gleby organiczne wskazuje się jako grunty objęte ochroną;
- część gruntów ornych położonych na kilkunastoprocentowych spadkach terenowych jest potencjalnie zagrożona erozją wodną i uprawową – wskazane odpowiednie zabiegi agrotechniczne, względnie zmiana użytkowania gleb (zagospodarowanie trwałą roślinnością lub zalesienie stoków o dużym nachyleniu);
- struktura przyrodnicza przestrzeni rolniczej jest dość korzystna dla gospodarki rolnej – występującą roślinność śródpolną, oczka wodne, tereny podmokłe należy zachować.
- dopuszcza się prowadzenie hodowli bydła w systemie ściółkowym;
- dopuszcza się, lokalizowanie elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną, na terenach znajdującymi się poza prawnymi formami ochrony przyrody,
- należy utrzymywać i wzbogacać zadrzewienia graniczne i śródpolne;
- ze względu na wysoką jakość gleb, szczególnie tych o podłożu organicznym nie zaleca się zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze.
- ewentualne zmiany powinny następować w pierwszej kolejności na gruntach słabszej jakości oraz w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy i głównych dróg dojazdowych;
- dopuszcza się obok produkcji rolnej wprowadzenie innych działalności związanych z rolnictwem: przetwórstwo owocowe i mięsne, specjalistyczne hodowle oraz działalność agroturystyczną i usługi związane z obsługą ruchu turystycznego i rekreacji;

- rolnictwo o charakterze ekologicznym z ograniczeniem upraw płuźnych a stopniowym zwiększaniem powierzchni trwałych użytków zielonych w celu zmniejszenia odpływu substancji biogenych i organicznych do gruntu;
- należy wprowadzić zakaz wywozu gnojowicy na grunt (z produkcji bezściółkowej).
- na terenie całej gminy zaleca się zachowanie i ochronę układu istniejących płatów leśnych;
- zaleca się zachowanie oraz wzbogacanie naturalnych zadrzewień śródpolnych;
- na obszarze gminy należy dążyć do ekologicznego wzbogacenia terenów rolniczych poprzez rozwój (obszarowy i jakościowy) istniejących zadrzewień oraz zalesianie gruntów najsłabszych, a w szczególności odłogowanych;
- w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zalesienie gleb wyższych klas zgodnie z przepisami szczegółowymi.

4. KRÓTKA PREZENTACJA POWIĄZAŃ Z INNYMI ODNOŚNYMI STUDIAMI, PLANAMI I PROGRAMAMI

4.1. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI NA POZIOMIE UE.

Każdy dokument o charakterze kierunkowym wyrażający wolę polityczną dla przyszłych zamierzeń tworzony jest w oparciu, m.in. o uwarunkowania zewnętrzne, na które składają się ustalenia innych dokumentów na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. W dokumentach tych ważne miejsce zajmują zagadnienia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Ochrona środowiska jest przedmiotem regulacji wspólnotowej głównie w postaci dyrektyw UE. Jeśli chodzi o zasadę zrównoważonego rozwoju, która jest przedmiotem głównie dokumentów kierunkowych o charakterze politycznym, to pojęcie to nie jest rozumiane jednoznacznie, a jego aktualną interpretację zawierają materiały opublikowane w 2005 r. Najważniejsze dla tych zagadnień są następujące dokumenty:

- **Szósty Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska.**

Szósty Program ustanowiła decyzja 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Program ten obowiązuje na lata 2002 – 2012.

Wyznacza cztery główne i priorytetowe obszary związane z ochroną środowiska: przeciwdziałanie zmianie klimatu, działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej, działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia, zrównoważone wykorzystanie gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami. Program ten promuje pełną integrację wymagań ochrony środowiska z działaniami Wspólnoty. Zgodnie z założeniami Programu, wszelkie działania podejmowane na poziomie Wspólnoty cechować powinno całościowe podejście do zagadnień ochrony środowiska i zdrowia ludzi, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju.

- **Strategia Lizbońska - droga do sukcesu zjednoczonej Europy powstała w 2000r.**

Głównym celem Strategii Lizbońskiej jest stworzenie w Europie do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Sama strategia skupia się na czterech kwestiach: innowacyjności, liberalizacji, przedsiębiorczości oraz spójności społecznej.

- **Zrównoważona Europa dla Lepszego Świata – Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, tzw. Strategia z Goeteborga.**

Strategia ta jest uzupełnieniem strategii Lizbońskiej i wskazuje elementy pod kątem środowiska jakie należy zawrzeć przy realizacji założeń lizbońskich tzn. założenia lizbońskie zostały uzupełnione o elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Dotyczy ona najpoważniejszych zagrożeń dla zrównoważonego rozwoju w Europie i na świecie, tak zwanych tendencji niezrównoważonych. Należą do nich: zmiany klimatyczne, zdrowie publiczne, transport i wykorzystanie gruntów, zarządzanie zasobami naturalnymi, wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa, ubóstwo i wyłączenie społeczne.

4.2. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI NA POZIOMIE KRAJU

Ochrona środowiska jest obecnie jednym z głównych zadań współczesnego społeczeństwa i państwa.

Fundamentalnym dokumentem w zakresie zrównoważonego rozwoju jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polski**, która w art. 5 zawiera m.in. zrównoważony rozwój, czyli taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym znajduje się proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Ustawa prawo ochrony środowiska oraz ustawy jej pokrewne i rozporządzenia zobowiązującą do kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju w różnych etapach działań: planistycznych, realizacyjnych i zarządzania.

W ostatnich latach powstało kilka dokumentów o charakterze programowym, które wyznaczają politykę państwa w zakresie ochrony środowiska. Są to:

- **Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju,**

Jest to dokument programowy o charakterze ramowym, oparty na koncepcji trwałego, zrównoważonego rozwoju, będący pierwszą próbą określenia wizji Polski do roku 2025 i wskazujący główne kierunki działań w zakresie polityki społecznej, rozwoju gospodarki i polityki państwa w zakresie ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i regionalnej.

- **II Polityka Ekologiczna Państwa,**

Jest to dokument nawiązujący do Strategii Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju określający cel oraz zakres działań na rzecz ochrony środowiska w trzech horyzontach: do roku 2002, do roku 2010 i do roku 2025. Dokument ten wskazuje narzędzia ochrony środowiska: instytucjonalne, prawne, gospodarcze, naukowe, a także problemy związane ze współpracą międzynarodową ze szczególnym uwzględnieniem UE.

- **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009– 2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016**

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska. Polityka Ekologiczna przedstawia cele w zakresie rozwiązań systemowych, ochrony

dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych, zrównoważonego użytkowania surowców i energii, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrony klimatu.

Głównym celem strategicznym jest doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

W perspektywie średniookresowej jest konieczne przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Oprócz wymienionych dokumentów o charakterze ogólnym, w Polsce, w nawiązaniu do przepisów ustawy (Prawo ochrony środowiska i Prawo o odpadach) funkcjonuje kilka innych programów szczegółowych w zakresie ochrony środowiska. Są to:

- Krajowy Plan Gospodarki Opadami,
- Krajowy Program Zwiększenia Lesistości,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z Programem Działań,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju,
- Nadrzędne dokumenty to Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013.

5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STANU, FUNKCJONOWANIA ORAZ ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW ŚRODOWISKA²

5.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Zalewo jest gminą miejsko-wiejską, o całkowitej powierzchni 254 km² (253,9 km²) położoną w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w północnej części powiatu iławskiego.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka DW519, łącząca gminę z drogą krajową E7 (Warszawa – Gdańsk) w miejscowości Małdyty (na wschód od obszaru opracowania).

Gmina Zalewo jest gminą rolniczą i turystyczną. Przemysł, produkcja i usługi stanowią niewielkie uzupełnienie głównych funkcji gminy.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski (Kondracki 2002), cała gmina Zalewo położona jest w obrębie makroregionu Pojezierza Iławskiego (314.9), który jednocześnie wyznacza granice mezoregionu o tej samej nazwie „Pojezierze Iławskie”.

5.2. RZEŻBA TERENU.

Położenie gminy Zalewo w obrębie jednego regionu fizycznogeograficznego skutkuje w miarę ujednoliconym charakterem ukształtowania powierzchni terenu.

Pojezierze Iławskie (314.9) to region rolniczy o powierzchni ok. 4230 km² obejmuje teren między Wisłą, Osą, Drwęcą i Pasłęką. Gmina Zalewo położona jest w jego centralno-wschodniej części. Rzeźba Pojezierza Iławskiego ukształtowana została głównie w plejstocenie, a dokładniej w czasie ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, w

² Opracowano na podstawie Części I Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Zalewo, Uwarunkowania rozwoju gminy i miasta Zalewo, Zalewo 20011-2013.

fazie recesyjnej stadium pomorskiego. Kolejne zmiany w krajobrazie nastąpiły po ustąpieniu lądolodu – w holocenie.

Zatem Pojezierze Iławskie to obszar rzeźby młodoglacjalnej. Rzeźbę terenu urozmaicają (także w obszarze gminy Zalewo) rynny subglacjalne, doliny oraz różnego kształtu obniżenia terenu pochodzenia erozyjnego lub wytopiskowego. Miąższość utworów czwartorzędowych wynosi ok. 150 - 200 m.

Generalnie obszar gminy pochylony jest ku południowemu - zachodowi. Obszarowo wschodnia część gminy położona jest najwyżej, stanowi ona dość szerokie pasmo wzniesień wysoczyzny morenowej ciągnące się z północy na południe i przypomina wyglądem odwróconą literę „C”. W części wschodniej rozcina ją południkowo rynna subglacjalna na wysokości Jez. Młynek, Dopływu z Jez. Dauby, Jez. Piekła i północno wschodnia część Jezioraka – zatoka Krąga.

Obszar gminy cechuje się zróżnicowaniem morfometrycznym. Formy morfologiczne głównie ze względu na krajobraz młodoglacjalny są tu dość wyraźnie zaznaczone. Na terenie gminy Zalewo występują następujące zasadnicze jednostki morfologiczne:

- wysoczyzna morenowa falista (Wm);
- wał moreny czołowej spiętrzonej (W);
- równina sandrowa (S);
- doliny rzeczne oraz rynny subglacjalne (jeziorne), (D).

Tereny należące do wymienionych typów wiążą funkcjonalnie głównie procesy uwarunkowane grawitacyjnie, z czego wynika autonomiczność struktur wysoczyznowych i częściowo sandrowych oraz podporządkowanie struktur dolinnych i rynnowych. Charakteryzuje je specyfika budowy środowiska i specyfika procesów przyrodniczych, co znajduje swoje odzwierciedlenie w lokalnych układach komponentów środowiska przyrodniczego i we wzajemnych oddziaływaniach między nimi.

5.3. SPECYFIKA GEOGRAFICZNA

Teren gminy Zalewo w przeważającej części znajduje się w obszarze **zlewni rzeki Drwęcy**, natomiast fragmenty gminy: północno-zachodniej i zachodniej znajdują się w zlewni rzeki Dzierzgoń, która to stanowi element zlewni rzeki Elbląg. Na zlewnię Drwęcy oraz Dzierzgonia składają się również mniejsze zlewnie rozdzielone działami wodnymi kolejno III-V oraz II-III rzędu.

W rejonie gminy Zalewo powszechnie eksploatowane jest czwartorzędowe **piętro wodonośne**. Woda w osadach czwartorzędowych występuje w bardzo różnych strukturach wodonośnych (np. warstwy, erozyjne szczeliny, rynny subglacjalne). To czwartorzędowe piętro wodonośne reprezentowane jest przez kilka poziomów wodonośnych, których rozprzestrzenienie zarówno w pionie jak i w poziomie jest bardzo zróżnicowane

Gleby występujące na obszarze opracowania to głównie gleby brunatne właściwe oraz gleby brunatne wylugowane i brunatne kwasne, lokalnie występują gleby murszowo mineralne i murszowate, czarne ziemie właściwe i mady. W zagłębieniach terenu oraz wzdłuż cieków wodnych często występują gleby torfowe i murszowo-torfowe oraz torfowo-mułowe i murszowo-torfowe, które przeważnie pokrywają użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe.

Według „Raportu...” (2011) na obszarze gminy Zalewo **dominują gleby klas III** (5452 ha) i IV (5774 ha) kwalifikujące się do średniej jakości (stanowią one łącznie ok. 45% powierzchni gminy). Na terenie gminy znajdują się również gleby klasy II (1,54 ha).

Gmina Zalewo leży w **VI dzielnicy klimatyczno - rolniczej** (tzw. dzielnicy bydgoskiej, wg. R. Gumińskiego). Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8°C, średnia lipca 17,2°C. Średnie dzienne usłonecznienie rzeczywiste w lecie (VI - VIII) wynosi 7 - 7,5 h, zaś w zimie (XII - II) poniżej 1,3 h. Średni roczny opad w Zalewie

wynosi 671 mm. W latach bardzo suchych roczny opad dochodzi do 422 mm, a w wyjątkowo wilgotnych nawet 1000 mm. Najwięcej opadów notuje się w lipcu oraz w sierpniu, najmniej w miesiącach zimowych. Najsilniejsze wiatry występują z południowego wschodu i zachodu, a najslabsze ze wschodu. Najczęściej wiatr wieje z kierunku południowo - zachodniego i południowego (ponad 35%), najrzadziej z północy i północnego zachodu (9%). Okres wegetacyjny na omawianym obszarze wynosi 200 - 210 dni.

Korzystne **warunki bioklimatyczne i aerosanitarne**, sprzyjające lokalizacji zabudowy mieszkaniowej występują głównie w części wysoczyznowej, na płaskich terenach otwartych.

Niekorzystne warunki bioklimatyczne występują w dolinach i zagłębieniach terenu oraz w miejscach płytkiego zalegania wód gruntowych.

5.4. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE.

5.4.1. Szata roślinna

Ekosystemy obszaru gminy Zalewo reprezentują trzy podstawowe grupy:

- zbiorowiska nawiązujące do naturalnych, jak zróżnicowane ekosystemy leśne, torfowiskowe, szuwarowe, niektóre łąkowe;
- ekosystemy związane z krajobrazem wiejskim, w tym agrocenozy gruntów ornych i użytków zielonych; zieleń kulturowa związana z zainwestowaniem osadniczym miejscowości taka jak: zieleń urządzona, ogrody użytkowe i ozdobne, zieleńce i zadrzewienia; powierzchnie wśród i w otoczeniu terenów zainwestowanych miejscowości zajmuje także roślinność ruderalna;
- ekosystemy terenów hydrogenicznych.

Występowanie dużego zestawu typów ekosystemów związane jest przede wszystkim ze zróżnicowaniem środowiska abiotycznego, do którego cech nawiązują układy biotyczne. Najwartościowsze przyrodniczo grupy ekosystemów tworzą ekosystemy leśne, wodne i nadwodne (hydrogeniczne).

Na roślinność gminy Zalewo składają się przede wszystkim:

- roślinność łąk suchych i świeżych oraz pastwisk;
- roślinność łąk wilgotnych;
- roślinność szuwarowa;
- zarośla głównie wierzby, rokity, łozowe i inne;
- zbiorowiska leśne - nizinny las grądowy, ols porzeczkowy, ols torfowy, łęg jesionowo - olchowy, mszary, brzezina bagienna, pomorski bór mieszany, bór mieszany wilgotny, północnopolski bór mieszany świeży, suboceaniczny bór świeży, śródładowy bór suchy.

Wśród roślinności urządzonej występują głównie zadrzewienia przydrożne, roślinność parkowa, w tym zabytkowa, roślinność cmentarzy, roślinność sadów i ogrodów. Na terenie gminy występują 32 gatunki roślin podlegających ścisłej ochronie i 13 ochronie częściowej.

Na terenie gminy występują siedliska grądów, ale też lasów liściastych z przewagą dęba typu atlantyckiego oraz kontynentalnych borów sosnowych.

5.4.2. Świat zwierzęcy

Gmina Zalewo jest miejscem występowania stałego lub okresowego różnego rodzaju zwierząt i ptactwa. Szczególnym miejscem pod tym względem jest teren Parku Krajobrazowego, w którego zasięgu znajduje się m.in. ustanowiony obszar ptasi Natura 2000 „Lasy Hławskie”.

Obszar gminy Zalewo zamieszkały jest przez między innymi następujące gatunki ssaków: dziki, króliki, zające szaraki, wiewiórki, normice rude,

karczowniki ziemnowodne, polniki północne, zwyczajne i bure, myszy, popielice, lisy, borsuki, kuny, tchórze, gronostaje, łasice, łosie, sarny, jelenie, nietoperze, bobry, jenoty, piżmaki, wydry, oraz sporadycznie wilki, daniele i rysie.

Wśród ptaków chronionych na uwagę zasługują: kania ruda, kania czarna, orlik krzykliwy, orzeł bielik, rybołów. Miejsca żerowania i lęgowe posiadają między innymi: kormorany, żurawie, myszołowy, krogulce, jastrzębie i inne.

5.5. STAN ŚRODOWISKA

Aktualny stan środowiska na terenie gminy Zalewo wynika z charakteru, długotrwałości i natężenia oddziaływań antropogenicznych oraz naturalnych uwarunkowań takich jak odporność elementów środowiska i przebieg procesów w nim zachodzących.

Stan przekształceń środowiska na omawianym obszarze jest zróżnicowany. Występują tu zarówno obszary stosunkowo nieznacznie zmienione przez człowieka, jak i powierzchni silnie przez niego przekształcone, a także obiekty mogące znacząco oddziaływać na niektóre komponenty środowiska jak np. droga wojewódzka DW 519 Stary Dzierżoń – Morąg, czy zakłady produkcyjne.

Linia kolejowa relacji Malbork – Myślice – Małdyty, przebiegająca przez teren gminy, jest nieczynna i nie przyczynia się do pogorszenia stanu atmosfery.

Głównym źródłem informacji tego rozdziału/oceny poszczególnych elementów środowiska na terenie gminy Zalewo, są raporty sporządzone przez Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Olsztynie.

5.5.1. Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z „Oceną...” całe województwo warmińsko-mazurskie charakteryzuje się niewielką emisją przemysłową. Emisja zanieczyszczeń z emitorów na terenie województwa jest klasyczną emisją niską, ze źródeł bytowych, komunikacyjnych i niskich zakładów przemysłowych. Według „Raportu o stanie gminy Zalewo w 2011 r.”, południowo-zachodnia i zachodnia część województwa warmińsko-mazurskiego, a więc również obszar gminy Zalewo, są narażone na spadek jakości powietrza atmosferycznego, wynikający z transgranicznego przemieszczania się zanieczyszczeń z sąsiednich województw, w szczególności z obszaru aglomeracji bydgosko-toruńskiej, warszawskiej oraz trójmiejskiej.

Na podstawie materiałów archiwalnych, analizy „Raportu o stanie gminy Zalewo” (2011) oraz „Programu ochrony środowiska miasta i gminy Zalewo na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011” (2004) za potencjalne źródła zanieczyszczeń do atmosfery w gminie Zalewo uznano:

- indywidualne źródła ciepła zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej;
- lokalne kotłownie ogrzewające zakłady usługowo-produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe;
- emisję technologiczną z małych i średnich zakładów przemysłowych o profilu produkcyjno - usługowo - handlowym, gdzie dominują głównie zakłady stolarsko – meblarskie;
- ruch komunikacyjny, reprezentujący sektory: przemysłowy, komunalny
- i transportowy;
- emisję niezorganizowaną z terenów pozbawionych roślinności, z terenów o utwardzonej nawierzchni.

W strefie warmińsko-mazurskiej stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM10 oraz bezno(a)piranu. Strefa warmińsko-mazurska została zakwalifikowana do sporządzenia opracowania programu

ochrony powietrza, który ma obejmować redukcję ilości pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w powietrzu.

Ze względu na duży zasięg tej strefy wskazane jest, w miejscach zidentyfikowanych w programie ochrony powietrza jako obszary, w których istnieje szczególne zagrożenie ze względu na ochronę zdrowia ludności, uruchomienie stanowiska, bądź stanowisk pomiarowych w celu wzmocnienia systemu monitoringu jakości powietrza dla lepszej identyfikacji obszarów zagrożonych.

5.5.2. Wody powierzchniowe

Rzeki na terenie gminy Zalewo, ze względu na stosunkowo niewielkie ich rozmiary, nie były jak dotąd badane w ramach monitoringu środowiska wykonywanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (stan na 02.11.2011).

Jeziora na terenie gminy Zalewo zostały objęte badaniami w latach 1994 - 2008 w ramach monitoringu środowiska wykonanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (stan na 02.11.2011).

Jeziora gminy Zalewo utrzymują się głównie w klasie czystości III. Jeziora: Karnickie Pn, oraz Rucewo Małe zakwalifikowane zostały do klasy czystości II.

Jeziorak Duży nie jest bezpośrednim odbiornikiem ścieków ze źródeł punktowych, a ścieki z Iławy odprowadzane są do rzeki Iławki poniżej Jezioraka, przyczyną zanieczyszczenia jeziora mogą być obiekty wypoczynkowe wokół akwenu nie zapewniające szczelności zagospodarowania ścieków. Jezioro Płaskie nie przyjmuje zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, jest jeszcze w niewielkim stopniu użytkowane rekreacyjnie, brak bliższej przyczyny niskiego stanu jakości wód. Jezioro Ewingi ma klasę czystości nie odpowiadającą normom, przyczyna takiego stanu rzeczy upatrywana jest w odprowadzaniu ścieków w przeszłości z zakładu garbarskiego oraz zanieczyszczeniami dostarczonymi ze zlewni.

Jeziora Ewingi jest dosyć podatne na degradację przyczyny tego można upatrywać w położeniu nad jeziorem miejscowości Zalewo, Półwsi i Kozin.

Na terenie gminy występuje jeden hodowlany staw rybny w Girgajnach mogący wносить dodatkowe ładunki zanieczyszczeń.

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Zalewo, ze względu na znaczne powierzchnie rolnicze, mogą być nawozy, sztuczne, organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie.

Od kilku lat corocznie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie przeprowadza badania wody z kąpielisk. W wykazie kąpielisk nadzorowanych przez PPIS w Iławie na terenie gminy Zalewo znajdują się następujące kąpieliska:

- kąpielisko na jeziorze Jeziorak Duży w Chmielówce;
- kąpielisko na jeziorze Jeziorak Duży w Wieprzu na wyspie Bukowiec;
- kąpielisko na jeziorze Witoszewskim w Witoszewie.

Woda we wszystkich kąpieliskach, na podstawie przeprowadzonych badań, spełniała wymogi sanitarne.

Na obszarze gminy Zalewo funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków bytowo-gospodarczych w Półwsi o technicznej przepustowości (przyjęcie i oczyszczenie) 1944m³ ścieków na dobę. Aktualnie oczyszczalnia przyjmuje 720m³ ścieków, co stanowi 37 % jej wydajności. Obiekt został oddany do użytku w 2007 r.

Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rowu melioracyjnego, który łączy się z rzeką Dzierzgonką, a następnie wpływają do jeziora Drużno.

Obecnie redukcja zanieczyszczeń (w zależności od badanego wskaźnika) osiąga wielkości od 90 do 98 %. Są to wielkości znacznie wyższe niż zakładane w dokumentacji projektowej oczyszczalni i wymagane w pozwoleniu wodnoprawnym.

Według danych z „Raportu o stanie gminy Zalewo” (2011) długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Zalewo wynosi 25,6 km, w tym 11,5 km znajduje się na terenach wiejskich, tzn. w miejscowościach: Bądki, Barty i Girgajny. Według „Programu...” (2004) skanalizowane w 95 % jest tylko miejscowość Zalewo. W skali gospodarstw domowych skanalizowanie gminy Zalewo wynosi 34,29 %.

Ponadto w gminie Zalewo znajduje się podczyszczalnia ścieków, która jest własnością Zakładu Drobiarskiego. Podczyszczone wstępnie ścieki zrzucają się następnie do miejskiej kanalizacji sanitarnej.

Według „Programu...” (2004) na terenie gminy Zalewo występują przydomowe oczyszczalnie ścieków w gospodarstwie agroturystycznym w Matytach, Nowym Chmielówku oraz przy niektórych ośrodkach wczasowych. Budowę takich oczyszczalni należy rozwijać tam gdzie nie można budować sieci kanalizacyjnej (np. ze względów ekonomicznych).

5.5.3. Wody podziemne

Gmina Zalewo położona jest w granicach międzymorenowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 210, jego wody nie zostały objęte monitoringiem wód podziemnych na szczeblu krajowym i regionalnym. Wody pozyskiwane z tych zasobów wykazują zanieczyszczenia składnikami naturalnymi (żelazo, mangan) i wymagają uzdatniania.

Wody do celów użytkowych pobierane są z 10 ujęć zlokalizowanych na głębokości 40-100 m. Głębokość ujęć na terenie gminy znacznie się różni, co świadczy o zróżnicowaniu warstw podziemnych.

W miejscowości Boreczno zlokalizowany jest punkt krajowego monitoringu wód (dotyczy wód gruntowych czwartorzędowych do 5,5 m głębokości). Jakość wód oceniona została w 2001 r. na klasę Ib (wysoka jakość).

5.5.4. Warunki akustyczne.

Do podstawowych źródeł pogarszających warunki akustyczne w gminie Zalewo należą:

- ruch kołowy odbywający się głównie na drodze wojewódzkiej nr 519;
- obiekty przemysłowo-usługowe.

Jak dotąd natężenie hałasu komunikacyjnego nie było badane na terenie gminy Zalewo przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Na terenie gminy może występować punktowo hałas przemysłowy. Hałas ten nie powoduje zagrożeń z racji małej ilości zakładów produkcyjno-usługowych mogących emitować dźwięki.

5.6. FORMY OCHRONY PRZYRODY

W gminie Zalewo, spośród form ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2004, Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) występują:

- Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego;
- Obszary Chronionego Krajobrazu:

- OCHK Pojezierza Iławskiego „część A” i „część B”;
- OCHK Pojezierza Iławskiego – Wschód;
- OCHK Kanału Elbląskiego;
- Obszary Natura 2000 („Lasy Iławskie” PLB280005 i proponowana „Ostoja Iławska” PLH280053)
- Pomniki przyrody;
- Użytek ekologiczny „Czaplak”.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) w granicach gminy, tak jak w całej Polsce, obowiązuje **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów**. Jak dotąd dla gminy Zalewo nie została przeprowadzona inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza. Został natomiast przeprowadzony monitoring ornitologiczny dla obszaru Natura 2000 „Lasy Iławskie” oraz zostały zinwentaryzowane siedliska roślin - w granicach gminy występują stanowiska roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze gminy Zalewo proponuje się wprowadzić nowe formy ochrony przyrody, które pozwolą na zwiększenie kontroli nad najcenniejszymi elementami środowiska naturalnego w gminie. Według Aneksu – do „Studium przyrodniczego” (2008) oraz projektu Planu ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego (maj, 2011) wskazuje się do objęcia ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody następujące obszary : Rezerwaty: „Witoszewskie Grądy”; Użytki ekologiczne: „Bądkł”, „Bajdy”, „Bednarzówka”, „Staw k. Rucewa”.

5.7. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW KULTUROWYCH

Gmina Zalewo położona jest na zachodnim krańcu pojezierza mazurskiego, w obrębie Pojezierza Iławskiego. Teren gminy charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, na którą składają się pofałdowane tereny poprzecinane jeziorami i różnego rodzaju ciekami wodnymi m.in. kanałami. Niewielka część gminy, bo tylko 20% pokryta jest lasami, ich największe skupiska znajdują się w zachodniej i południowej części gminy.

W przeważającej części obszar ten posiada dobrze zachowany w swej historycznej formie i najmniej zdegradowany przez działalność człowieka krajobraz.

Krajobraz antropomorficzny ukształtowany został w znacznej mierze przez historyczne założenia dworsko-parkowe stanowiące dominanty przestrzenne.

Charakterystyczne cechy kompozycyjne widoczne w panoramach tj. grupy zieleni z widocznymi dachami zabudowań, w tle mające otwarte przestrzenie upraw rolnych, zachowane są we wsiach: Bajdy, Bądkł, Boreczno, Dobrzyki, Girgajny, Gubławki, Jaśkowo, Jerzwałd, Matyty, Sadławki II, Surbajny, Wielowieś, Witoszewo.

Wsie zlokalizowane w otwartym, rozmaicie ukształtowanym krajobrazie, w areale rolnym (rozłogi pól) to Jezierce, Gajdy, Grirgajny, Pozorty, Rudnia.

Dość dobrze zachowana jest historyczna sieć drożna ziemi zalewskiej z licznymi alejami i zadrzewieniami dróg łączących poszczególne jednostki osadnicze z założeniami dworsko-parkowymi.

Pomimo tego, iż znaczna część gminy odznacza się harmonijnym krajobrazem kulturowym, spotykamy tutaj również zjawiska negatywne, mające bardzo duży wpływ na ochronę krajobrazu kulturowego tj. zanik budownictwa regionalnego. Najbardziej przekształcony krajobraz znajduje się w części północnej i południowej wsi Matyty, a także we wsi Wieprz od strony zachodniej; pojawiły się tam pola campingowe, pozbawione kontekstu historycznego układu przestrzennego. Domki campingowe i letniskowe cechują się niskimi walorami estetycznymi.

Ochrona, a miejscami rewaloryzacja krajobrazu kulturowego w Gminie Zalewo powinna następować poprzez stosowanie historycznej kolorystyki dachów i elewacji;

wykorzystywanie elementów budownictwa regionalnego w budownictwie współczesnym, sytuowanie i komponowanie bryły zgodnie z ukształtowaniem terenu, ograniczenie gabarytów budynków oraz użycie lokalnych materiałów budowlanych (drewno, miejscowy kamień, ceramika).

5.8. INFRASTRUKTURA

5.8.1. Komunikacja

Obszar Gminy Zalewo leży w zasięgu korytarza transportowego i o znaczeniu międzynarodowym Transeuropejskiej Sieci Transportowej, tj. Korytarzem VI (Gdańsk – Katowice – Żylina), do którego należy trasa szybkiego ruchu S7 (w budowie) i projektowany węzeł niedaleko Małdyt.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 519 Stary Dzierżoń - Morąg powiązana w Małdytach z drogą krajową nr 5 i z drogą nr 515.

Gmina Zalewo posiada średnią dostępność drogową tylko poprzez drogę wojewódzką nr 519. Dla tej wielkości gminy jest to za mało.

Na terenie gminy Zalewo występuje dość szeroka sieć dróg powiatowych. Drogi te łączą większość ważniejszych miejscowości gminy. Nie wszystkie jednak spełniają standardy drogi powiatowej co do szerokości i jakości nawierzchni. Wymagają kompleksowej modernizacji.

Stan dróg na tych szlakach, a w szczególności na drogach krajowych i wojewódzkich nie jest najgorszy, jednak przy ograniczonych środkach na remonty i utrzymanie może pogorszyć się w szybkim tempie. Należy więc zabiegać u właściwych zarządców, aby tworzyli takie warunki eksploatacji dróg,

5.8.2. Gospodarka cieplna

Gmina Zalewo nie posiada na swoim terenie sieci gazowej. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan-butan poprzez instalację przenośnych butli gazowych. Zaopatrzenie w gaz odbywa się w punktach wymiany butli, które zlokalizowane są w każdej wsi.

W gminie Zalewo gospodarka cieplna opiera się na lokalnych źródłach ciepła.

Miejscowości w gminie nie posiadają sieci ciepłej, a domy ogrzewane są głównie drewnem, węglem, gazem i energią elektryczną.

Należy dążyć do zdecydowanej zmiany zastosowania nośników ciepła z obecnego (w większości węgiel) – docelowo jak najmniejsze stosowanie. Alternatywne źródło ciepła może stanowić gaz, biogaz, olej opałowy, drewno opałowe, słoma, itp.

Dążenie do zwiększenia termoizolacyjności obiektów wszystkich rodzajów, a w szczególności:

- modernizacja i ocieplanie budynków,
- usprawnienie i wymiana kotłów grzewczych na wykorzystujące źródła ekologiczne o niskiej emisji,
- dążenie do likwidacji wielu źródeł emisji w jednym budynku wielorodzinnym (tj. indywidualne źródła ciepła i ciepłej wody w każdym mieszkaniu w oparciu o węgiel i drewno), tworzenie systemów zbiorczych;
- modernizacja i ocieplanie budynków użyteczności publicznej.

5.8.3. Gospodarka odpadami.

Od stycznia 2010 r. odpady wywożone są do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Rudnie (gmina Ostróda). Od 2004 r. do końca 2009 r. na terenie gminy funkcjonowało gminne składowisko odpadów komunalnych o pow. 0,54 ha zlokalizowane w miejscowości Półwieś. W marcu 2011 r. Gmina Zalewo

wystąpiła z wnioskiem do Starostwa Powiatowego w Iławie o wydanie decyzji na zamknięcie składowiska i przeprowadzenie rekultywacji do 2015 r.

Według informacji uzyskanych w Przedsiębiorstwie Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ostródzie (administrator składowiska) na terenie gminy Zalewo funkcjonuje czynne składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Półwieś. W 2010 r. przyjęto na składowisko 1158,8 Mg odpadów azbestowych, 928,1 Mg materiałów konstrukcyjnych zawierających azbest i 230,7 Mg materiałów izolacyjnych zawierających azbest.

5.8.4. Energetyka i Telekomunikacja

Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku gminy są:

- elektroenergetyczna linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV relacji Zalewo – Morąg;
- GPZ koło Zalewa;
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej.

Cała gmina jest zelektryfikowana. Przesył energii elektrycznej na terenie gminy Zalewo odbywa się liniami średniego napięcia 15 kV zasilanymi ze stacji elektroenergetycznej 110/15 kV Morąg (bezpośrednio) i GPZ Ostróda za pośrednictwem PZ Bynowo i dalej poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV oraz linie niskiego napięcia 0,4 kV.

Linia wysokiego napięcia 110 kV Zalewo – Morąg posiada strefę techniczną o szerokości 15 m po każdej stronie osi linii.

5.9. LUDNOŚĆ

Zakłada się, że główne tendencje demograficzne dla gminy ZALEWO będą zgodne z tendencjami dla całego kraju. Do roku 2015 strategia zakłada niewielki wzrost liczby ludności kraju (ok. 1%) oraz przesunięcia w poszczególnych grupach wiekowych. Spadek liczby osób w grupie wiekowej 0 – 17 lat (ok. –24%) i w grupie wiekowej 19 – 24 lata (ok. –23%) oraz wzrost liczby ludności w grupie wiekowej 18 – 59/64 i 60+/65+. Jednocześnie prognozuje się wzrost tempa migracji wewnętrznych (najczęściej związanych z poszukiwaniem pracy) oraz kontynuację procesu „wymierania” części miejscowości.

Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Zalewo w ostatniej dekadzie wskazuje na systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy – według danych GUS w latach 2002 – 2010 liczba ludności gminy zmniejszyła się o 234 osoby co stanowiło ponad 3 % populacji gminy. Spadek liczby mieszkańców będący skutkiem zarówno wysokiego ujemnego salda migracji jak i ujemnego w ostatnim badanym roku przyrostu naturalnego przy starzejącej się strukturze społeczeństwa źle prognozują dla przyszłego rozwoju społecznego gminy.

W 2010 roku na terenie gminy Zalewo było zarejestrowanych w sumie 259 bezrobotnych co stanowiło 6 % mieszkańców w wieku produkcyjnym. Dane te wskazują, że pod tym względem sytuacja na terenie gminy jest znacznie lepsza niż ma to miejsce w powiecie – wskaźnik na poziomie 6,8 % oraz przede wszystkim w województwie – 11,4 %. Jednocześnie należy wskazać, że gmina pod względem poziomu bezrobocia zajmuje 4 miejsce w województwie i cechuje się najniższym bezrobociem spośród wszystkich gmin miejsko – wiejskich województwa.,

Sytuacja wyposażenia gminy w infrastrukturę społeczną jest wystarczająca co przy bliskości większych ośrodków miejskich takich jak Iława i Ostróda skutkuje relatywnie dobrym dostępem mieszkańców do obiektów społecznych.

Rozwój sektora usług. Prognozuje się zgodny z tendencjami europejskimi rozwój sektora usług obejmującego: handel hurtowy i detaliczny, handel zagraniczny, transport i łączność, usługi rządowe, a także usługi w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, kultury i

turystyki oraz usługi finansowo – bankowe. Usługi są sektorem gospodarki, których rozwój w odróżnieniu od przemysłu czy rolnictwa jest mało uciążliwy dla środowiska. Prognozuje się wzrost udziału usług w zatrudnieniu do 51,3% (wobec 43,2% w 1996 r.). Największy wzrost zapotrzebowania nastąpi w dziedzinie usług komputerowych, pośrednictwa finansowego, profesjonalnych usług biznesowych oraz usług hotelarskich i gastronomicznych.

5.10. OCENA ODPORNOŚCI ŚRODOWISKA NA OBCIĄŻENIE ANTROPOGENICZNE ORAZ ZDOLNOŚĆ DO REGENERACJI

Obszar opracowania charakteryzuje się ogólnie umiarkowaną odpornością środowiska na obciążenia antropogeniczne, miejscami słabszą. Decydują o tym przede wszystkim:

- ogólnie korzystne warunki przewietrzania terenu – przewaga form falistych, czasami płaskich, jednocześnie przy braku wyraźnych form wklęsłych, domkniętych topograficznie, oprócz rynien jeziornych we wschodniej części gminy, wpływa korzystnie na potencjał samooczyszczania w aspekcie czystości powietrza atmosferycznego, przewietrzaniu terenu sprzyja również duża jeziorność gminy; gorsze warunki przewietrzania terenu panują w pobliżu kompleksów leśnych np. wsie: Witoszewo i Jerzwałd i w obniżeniach terenu;
- lokalnie występujące większe spadki terenu (ok. 7° - 15°) w okolicach wzniesień wysoczyzny morenowej oraz strome zbocza rynien jeziornych - spadki terenu dochodzą tu do ok. 20° (wschodnia część gminy), a także lokalne występowanie większych spadków w obrębie kompleksów leśnych powodują, że gmina Zalewo położona jest w strefie średniej zagrożenia erozją przede wszystkim wodną;
- stabilność morfodynamiczna – brak zagrożeń związanych z erozją i ruchami masowymi – tereny predysponowane do rozwoju zjawisk denudacyjnych występują jedynie czasami na fragmentach stokowych, ewentualnie w obrębie wydobywania złóż.

Doliny rzeczne (ich dna) i cieki odznaczają się generalnie zbilansowaną odpornością. Są to miejsca, do których trafiają zanieczyszczenia z terenu ich zlewni i z jednej strony narażone są na ich kumulację, a z drugiej strony płynące w dolinach cieki pełnią funkcje transportującą i oczyszczającą. Im większy spadek cieku i bardziej wartki jego nurt, tym szybciej nastąpi jego samooczyszczenie. Większość cieków uchodzi do jezior zlokalizowanych na terenie gminy, które m.in. przejmują i akumulują ich zanieczyszczenia.

Mało odporne ze względu na akumulację zanieczyszczeń zwłaszcza stałych, jest środowisko przyrodnicze oczek wodnych i podmokłych zagłębień terenu (w szczególności bezodpływowych), w małym stopniu włączonych w obieg materii. Obszar opracowania należy do terenów o znacznym uhydroicznieniu, gdzie występuje duża ilość zagłębień hydrogenicznnych, często w podłożu występują gleby organiczne np. torf.

Za komponent mało odporny należy uznać płytkie wody gruntowe, a także wody powierzchniowe. Na terenie gminy występują rozległe tereny płytkiego występowania wód gruntowych, najczęściej towarzyszące dolinom cieków. Są to obszary podatne na zanieczyszczenie wód podziemnych z powierzchni. Zanieczyszczenia przedostające się do wód gruntowych pochodzą ze źródeł rolniczych, przemysłowych, lub z terenów zabudowy.

Największa odporność środowiska występuje w naturalnych warunkach w obrębie terenów wysoczyznowych. Jednak w wyniku działalności człowieka i wywołanych nią przekształceń środowiska w wielu rejonach nastąpiło znaczne obniżenie potencjału samoregulacyjno-odpornościowego tych terenów. Zdolność do regeneracji jest

ograniczona przede wszystkim ze względu na zubożenie ekologiczne i gospodarczy charakter lasów.

6. OPIS I OCENA PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ STUDIUM NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z ANALIZY MACIERZOWEJ

6.1. OCENA ZGODNOŚCI CELÓW I KIERUNKÓW USTALONYCH W STUDIUM Z PRZEPISAMI DOTYCZĄCYMI PRAWNYCH FORM OCHRONY PRZYRODY

W projekcie Studium zapisano wszelkie uwarunkowania, zakazy i nakazy wynikające z położenia gminy w zasięgu: obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, korytarzy, płątów i użytków ekologicznych, stref konserwatorskich i ochrony archeologicznej. Uwzględnia również ochronę pomników przyrody oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W studium znalazły się również wytyczne dotyczące obszarów objętych formami ochrony z tytułu przepisów prawa: Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz Ustawa prawo wodne, Ustawy o lasach.

Treść Studium zawiera również zapisy wprowadzające dodatkowe ustalenia i wymagania mające na celu ochronę zarówno środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego jak i bezpieczeństwa ludności.

Cele i kierunki wyznaczone w Studium uwzględniają położenie gminy w zasięgu form ochrony przyrody i stosują się do obowiązujących na ich terenie ograniczeń. Nie oznacza to jednak, że polityka przestrzenna zapisana w Studium nie wpływa na środowisko naturalne. W celu określenia tego wpływu zastosowano metodę analizy macierzowej.

6.2. PROPONOWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ ICH PRZEPROWADZANIA.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono stosując metody opisowe, polegające na analizie tekstu projektowanego dokumentu, obejmujące charakterystyki istniejącego stanu zasobów środowiska z uwzględnieniem przewidywanych znaczących oddziaływań oraz obszarów prawnie chronionych. Wskazuje ona na komponenty środowiska najbardziej i najmniej narażone na przekształcenie i pogorszenie stanu oraz najbardziej i najmniej „agresywne” kierunki rozwoju przestrzennego zapisane w projekcie Studium.

Do oceny stopnia oddziaływania Studium na środowisko wykorzystano dodatkowo analizę macierzową, która pozwala wyodrębnić najbardziej i najmniej wpływające działania zapisane w Studium na szereg wybranych komponentów środowiska.

Studium uwarunkowań nie stanowi prawa miejscowego stąd przewidzenie skutków zamierzeń projektowanego dokumentu nie jest jednoznaczne, gdyż dopiero sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego skutkuje możliwością zagospodarowania terenu zgodnie ze studium. Niemniej należy przyjąć, iż określenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zamierzeń inwestycyjnych określa wytyczne, które zostaną zrealizowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Monitorowanie odbywa się przez służby publiczne (jednostki, wydziały) samorządów terytorialnych, które są władne stanowienia, realizacji oraz przestrzegania polityki przestrzennej na terenie swojej właściwości miejscowej. Nie jest natomiast określona instytucja odpowiedzialna za częstotliwość monitoringu. Jakość i efektywność wdrażanych rozwiązań w dużym stopniu zależą będzie od monitorowania sposobu realizacji założeń studium, które będą realizowane poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Nadzór nad wdrażaniem zamierzeń studium winien szczególnie obejmować poniższe zagadnienia:

- monitorowanie przestrzeni przyrodniczej poddanej zagospodarowaniu;
- monitorowanie zagrożeń jakie niesie za sobą nowe zagospodarowanie lub jego brak;
- monitorowanie zgodności realizacji inwestycji ze studium uwarunkowań;
- monitorowanie czynników przyrody w zakresie transgenicznym i możliwości ich migracji.

6.3. OPIS ANALIZY MACIERZOWEJ

Ocenę skutków środowiskowych przeprowadzono dla kierunków rozwoju zagospodarowania wyszczególnionych w Studium, będących narzędziem realizacji celu głównego wynikającego z Planu Zagospodarowania Województwa Pomorskiego.

Przeanalizowano oddziaływania (wpływy) na wybrane komponenty środowiska (Krajobraz; Grunty rolne; Wody; Warunki klimatyczne; Powietrze; Warunki akustyczne; Tereny zielone; Lasy; Fauna i korytarze ekologiczne; Natura 2000, Obszary chronione; Ludność, bezpieczeństwo i zdrowie ludzi; Dziedzictwo kulturowe; Ład przestrzenny; Infrastruktura i gospodarka). Oceniano przede wszystkim oddziaływania (wpływy) bezpośrednie i pośrednie zachodzące w fazie budowy i eksploatacji inwestycji.

Dla przeprowadzenia szczegółowej oceny posłużono się metodą analizy macierzowej.³ Utworzono macierz, przedstawiającą potencjalne oddziaływania (wpływy), jakie może wywierać realizacja ustaleń Studium.

W nagłówkach wierszy macierzy umieszczono szczegółowe kierunki rozwoju zagospodarowania, a w nagłówkach kolumn wyszczególniono wybrane elementy fizjograficzne gminy Zalewo.

W tabeli zastosowano odpowiednie oznaczenia literowe i dobrane do nich szrafy w celu zróżnicowania graficznego wyników analizy. Wyszczególniono kolejno:

	- brak powiązania na terenie gminy
BK	- wpływ bardzo korzystny
K	- wpływ korzystny
M	- wpływ mieszany
N	- wpływ niekorzystny

Syntetyczne oceny grup kilku kierunków szczegółowych, często stanowiących konkretne przedsięwzięcia, obliczano w sposób następujący: ocenom szczegółowym przypisano punkty – od maksymalnej („BK”) do minimalnej („N”), odpowiednio od (+2) do (–2) punktów. Ze względu na to, że uznano, że brak powiązania (wpływu) danego przedsięwzięcia na środowisko też ma znaczenie, przyporządkowano mu również wartość (+0,5) punkt. Pozostałe oceny były punktowane na poziomie (+1) dla korzystnego (jako wpływ pozytywny) i (–0,5) dla mieszanego (jako wpływu zawierającego elementy negatywne).

³ Metoda wzorowana na analizie macierzowej wykorzystanej w Prognozie Oddziaływania na Środowisko Projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego zrealizowanego przez zespół Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Słupsku

Tabela 1. Punkty przyznawane poszczególnym ocenom w analizie macierzowej

Objaśnienia do wskaźników wykorzystanych podczas analizy		Punkty
brak powiązania na terenie gminy Zalewo		0,5
wpływ bardzo korzystny	BK	2
wpływ korzystny	K	1
wpływ mieszany	M	-0,5
wpływ niekorzystny	N	-2

Wyniki zsumowano w dwóch kolumnach: pionowo – w której określono syntetyczną ocenę oddziaływania konkretnego przedsięwzięcia na elementy fizjograficzne gminy oraz poziomo – gdzie określono wpływ wszystkich przedsięwzięć określonych w Studium na poszczególne elementy środowiska. Dla każdej kolumny określono przedziały punktowe określające konkretny rodzaj oddziaływania na dany element:

Tabela 2. Przedziały punktów warunkujące wynik analizy macierzowej

Objaśnienia do wyników Syntetycznych (w pionie)		Przedziały	Objaśnienia do wyników Syntetycznych (w poziomie)		Przedziały
bardzo korzystny	BK	pow. 120	bardzo korzystny	BK	pow. 20
korzystny	K	81 - 100	korzystny	K	11 - 20
neutralny	NT	0 - 80	neutralny	NT	0 - 10
mieszany	M	-81 - 0	mieszany	M	-10 - (-1)
niekorzystny	N	-82 - (-100)	niekorzystny	N	-20 - (-11)
bardzo niekorzystny	BN	pon. 120	bardzo niekorzystny	BN	pon. (-20)

Dodatkowo stworzono tabele syntetyczne określające ilość i procentowy udział konkretnych ocen zarówno w przeprowadzonej analizie, jak i w kolumnach syntetycznych, na podstawie których oceniono ogólny wpływ kierunków rozwoju zagospodarowania, określonych w Studium na środowisko.

6.4. WYNIKI PRZEPROWADZONEJ OCENY

6.4.1. OCENA PRESJI NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA GMINY ZALEWO(KOLUMNA POZIOMA)

Tabela 3. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy i miasta (kolumna pozioma) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej

Objaśnienia do wyników Syntetycznych		Podsumowanie		%
bardzo korzystny	BK	2	12	73,3
korzystny	K	9		
neutralny	NT	4	3	26,7
mieszany	M	0		
niekorzystny	N	0	0	0,0
bardzo niekorzystny	BN	0		

Ocena oddziaływania kierunków i zadań, zapisanych w projekcie Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy daje wynik pozytywny dla większości z nich (pow. 73%). Dla pozostałej części analiza dała wynik neutralny. Najwięcej pozytywnych wpływów (i największą liczbę punktów – 100) realizacja celów i zadań projektu planu będzie mieć na ład przestrzenny gminy, dziedzictwo kulturowe i krajobraz

i obszary chronione. Wysoki wynik uzyskały również: rozwój infrastruktury i gospodarki oraz ludność i jej bezpieczeństwo. Jest to spowodowane najczęściej tym, że zarówno zapisy dotyczące ochrony środowiska jak i te wspomagające rozwój gospodarczy i infrastrukturalny (czasem kosztem środowiska naturalnego), pozytywnie wpływają na bezpieczeństwo zarówno fizyczne jak i ekonomiczne ludności zamieszkującej gminę lub miasto. Z kolei rozwój infrastruktury, takiej jak sieć kanalizacyjna, czy rozwój selektywnej gospodarki odpadami (itp.) wpływają na polepszenie jakości wielu komponentów środowiska, zarazem wspomagając gospodarkę gminy, co zadecydowało o wysokiej pozycji opisywanego elementu. Bardzo wysoki wynik i bilans bardzo korzystny, w analizie uzyskał element ładu przestrzennego, co jest wynikiem dbałości i szczególności zapisów w studium dotyczących harmonijnego kształtowania przestrzeni i dążenia do poprawy stanu istniejącego, zachowując walory kulturowe i krajobrazowe, co w przypadku tej gminy jest bardzo ważne. Zaskakująco wysokie są wyniki dla obszarów chronionych i komponentów środowiska takich jak wody powierzchniowe (pow. 80). Świadczy to o dbałości zapisów Studium dotyczących ochrony środowiska i dostosowywanie nowo wprowadzanych funkcji do ich położenia.

Korzystny bilans uzyskano dla krajobrazu, terenów zielonych oraz obszarów chronionych w tym korytarzy ekologicznych i obszarów Natura 2000. Trochę niższy wynik (od 65 do 80) w przypadku elementów środowiska naturalnego uwarunkowany jest ich czułością wszelkie działania dążące do rozwoju zarówno przestrzennego jak i gospodarczego lub w wielu przypadkach braku powiązania kierunków z danym elementem co doprowadziło do wyniku neutralnego. Występujące niekorzystne wpływy wywierane przez przedsięwzięcia założone w studium, można ograniczyć przy zachowaniu odpowiednich środków ostrożności podczas ich realizacji. Dotyczy to szczególnie przedsięwzięć związanych z rozwojem gospodarki kopalnianej (ochrona przed wycinką drzew, hałasem i degradacją walorów krajobrazowych), modernizacji sieci elektro - energetycznej (ochrona krajobrazu i bezpieczeństwa ludzi – hałas i fale elektromagnetyczne) oraz zwiększające się natężenie ruchu na drogach (hałas i zanieczyszczenia).

Na pozytywną ocenę kierunków zapisanych w analizowanym dokumencie wpływa dbałość o odpowiednie wprowadzanie funkcji uciążliwych dla środowiska i bezpieczeństwa ludności. Zadbano o odpowiednie rozmieszczenie, a także o zachowanie środków ostrożności i kontroli przy wprowadzaniu funkcji mogących wpływać na środowisko.

Ocenę neutralną w przedziale punktów od 35 do 44 uzyskały warunki klimatyczne, jakość powietrza i warunki akustyczne, ze względu na mnogość kierunków nie wpływających na te elementy, które obniżyły wartość oceny.

Dla żadnego z analizowanych komponentów środowiska przeprowadzona analiza i ocena oddziaływania kierunków szczegółowych, zapisanych w projekcie Studium nie wykazała przewagi oddziaływań niekorzystnych i oceny poniżej neutralnej (NT).

Po wysokości ocen wyraźnie widać że zapisy Studium dbają o zrównoważony rozwój gminy. Pomimo planowanego rozwoju infrastruktury i gospodarki, wprowadzono zapisy regulujące sposoby zagospodarowania i ochrony najczulszych i najwrażliwszych elementów ekofizjograficznych gminy.

6.4.2. OCENA ODDZIAŁYWANIA KIERUNKÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO NA ŚRODOWISKO GMINY ZALEWO(KOLUMNA PIONOWA)

Tabela 4. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na środowisko gminy (kolumna pionowa) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej.

Objaśnienia do wyników Syntetycznych		Podsumowanie		%
bardzo korzystny	BK	10	71	64
korzystny	K	61		
neutralny	NT	36	39	35
mieszany	M	3		
niekorzystny	N	1	1	0,9
bardzo niekorzystny	BN	0		

Podobnie jak powyżej, we wpływie poszczególnych przedsięwzięć zapisanych w studium na środowisko, analiza wykazała przewagę ocen bardzo korzystnych i korzystnych (64%).

Najwyższą ocenę i maksymalną ilość punktów zdobył główny cel rozwoju gminy "Trwały zrównoważony i harmonijny rozwój z uwzględnieniem poprawy warunków bytowych ludności miasta i gminy, rozwój nie powodujący degradacji środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu".

Za najkorzystniej (powyżej 20 pkt.) wpływające na kondycję środowiska uznano kierunki dotyczące:

- przestrzegania wszelkich nakazów i działań na terenach chronionych,
- ustanawiania nowych obszarów chronionych, ochrona i wzmocnienie struktury ekologicznej gminy, zachowanie ponadlokalnych i lokalnych wartości środowiska przyrodniczego;
- wprowadzania zalesień i zadrzewień na glebach najsłabszych i zagrożonych erozją, wymagających umocnienia,
- założenie że wszelkie zadrzewienia i zakrzewienia należy objąć ochroną i pielęgnacją i dokonywać wycinki tylko w szczególnych wypadkach,
- uwzględniania krajobrazu jako całości przy realizacji różnych przedsięwzięć,
- przywracania środowiska do właściwego stanu na terenach zdewastowanych,
- wykluczenia terenów objętych ochroną z zabudowy przemysłowej uciążliwej dla środowiska,
- dotyczące polepszania gospodarki odpadami.

Wymienione wyżej kierunki, to te, których realizacja wywiera pozytywny wpływ na dużą ilość komponentów środowiska, a jednocześnie są pozytywnie odbierane przez opinię publiczną i nie blokują rozwoju gospodarczego i infrastruktury.

Ocenę neutralną uzyskały kierunki, które swoim działaniem nie wywierają znaczącego wpływu na środowisko naturalne, albo ich niekorzystne wpływy kompensowane są przez działania zapisane w dokumencie. Taki wynik w analizie uzyskały kierunki dotyczące:

- rozwoju turystyki, lokalizacji nowych pomostów, przystani i pól campingowo namiotowych – mimo pozytywów wynikających z rozwoju turystyki dla gminy, są to działania obciążające środowisko naturalne i należy zachować szczególną ostrożność przy planowaniu takich funkcji. Bardzo pomocny przy tym jest jednak zapis dotyczący wymogu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zaleca się wymóg podstawowej infrastruktury, przynajmniej sanitarnej, w celu

- uniknięcia prowizorycznych pól namiotowych i campingowych bez podstawowego zaplecza. Na plus działa tu również chęć likwidacji i rekultywacji istniejących substandardowych zabudowań letniskowych i dzikich pól campingowych, które nie spełniają standardów sanitarnych i estetycznych.
- poprawa dostępności transportowej gminy poprzez modernizację i organizację sieci dróg gminnych oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę obwodnic dla miejsc szczególnie niebezpiecznych – Modernizacja dróg polepsza bezpieczeństwo i warunki akustyczne na drogach. Jednak realizacja nowych dróg wiąże się z czasowym zeszpeceniem krajobrazu naturalnego, zdegradowaniem pewnej wierzchniej warstwy podłoża naturalnego oraz wzmożonym zapotrzebowaniem na kruszywa (żwiry i piaski). Z powstawaniem nowych dróg łączy się również zrywanie ciągłości korytarzy i łączników ekologicznych. Nie ma jednak wątpliwości, że nowe drogi w gminie są potrzebne dla poprawienia warunków transportu, komunikacji i ruchu turystycznego.
 - rozważenie alternatywnych sposobów pozyskiwanie ciepła z kotłowni biogazowych - Proces wytwarzania metanu może zachodzić również w sztucznie stworzonych warunkach, w komorach, gdzie na skutek fermentacji metanowej uzyskuje się biogaz, czyli gaz pozyskany z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów. Gaz wysypiskowy (biogaz) można stosować nawet jako paliwo pędne do pojazdów po jego uszlachetnieniu do jakości gazu ziemnego. Budowa biogazowni może się wiązać również z negatywnym oddziaływaniem na środowisko, dlatego w niektórych przypadkach należy przeprowadzić postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko może być wymagane opracowanie raportu o oddziaływaniu konkretnego przedsięwzięcia na środowisko. Pomimo postępu w tym zakresie nadal istnieje szereg barier ograniczających rozwój produkcji i wykorzystania biogazu. Stanowią one zespół czynników o charakterze psychologicznym, społecznym, instytucjonalnym, prawnym i ekonomicznym. Stosowanie systemów biogazowych jednak ma również zalet. Odpowiednio pozyskiwany niewątpliwie przysługuje się środowisku ograniczając emisję gazów cieplarnianych poprzez wykorzystanie metanu, a także zapobiegając zanieczyszczeniu gleb oraz wód gruntowych, zbiorników powierzchniowych i rzek. Ten sposób produkcji „zielonej energii” przynosi również wymierne korzyści naszym gospodarstwom, gdyż uzyskujemy wydajny i łatwo przyswajalny przez rośliny nawóz naturalny, obniżamy koszty składowania odpadów i eliminujemy odór.
 - wyznaczenia koncentracji zabudowy usługowej, produkcyjnej i rzemiosła wzdłuż drogi wojewódzkie pod warunkiem wykonania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy – takie formy zabudowy niosą za sobą niekorzystne wpływy dla najbliższego środowiska naturalnego i krajobrazu. Zainwestowanie terenu w postaci zabudowy usługowej czy produkcyjnej wiąże się z nieodwracalnymi zmianami np.: w krajobrazie naturalnym oraz zwiększeniem powierzchni nawierzchni utwardzonych. Z drugiej strony jest to najbardziej dogodne miejsce do lokalizowania tego typu funkcji w gminie, ze względu na dobry dostęp do komunikacji i brak przeciwwskazań do lokalizacji zabudowy produkcyjnej związanej np.: z normami hałasu (np. jak na obszarach zabudowy mieszkaniowej).

- zapisy dotyczące ochrony, rewaloryzacji krajobrazu kulturowego i nakładania stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej w gminie i mieście Zalewo – Tak szczegółowe określanie wytycznych do kształtowania zabudowy dobre jest dla obszarów cennych kulturowo i otoczonych zabudową historyczną. Korzystnie wpłynie na krajobraz wiejski. Jednak restrykcyjne zapisy określające charakter zabudowy i ograniczenia związane z badaniami archeologicznymi nie są zawsze mile widziane przez ludność gminy, która może mieć własne wizje i gusta dotyczące zabudowy.
- ograniczenia wynikające z ochrony gleb - dobra i bardzo dobra jakość gleb stwarza możliwości rozwoju gospodarki rolnej na wysokim poziomie, co powoduje ograniczenia dotyczące przeznaczania gruntów rolnych na inne cele nierolnicze. Mimo, że jest to zgodne z przeznaczeniem, może nie odpowiadać wszystkim właścicielom gruntów.
- zapisy dotyczące wprowadzania nowej zabudowy i ograniczeń inwestycji wynikających z ochrony środowiska - z jednej strony wynik neutralny wynika z tego, że każda inwestycja i nowe zabudowania wpływają w jakimś stopniu na środowisko naturalne, a z kolei ograniczenia wynikające z ochrony przyrody i krajobrazu nie są mile widziane przez inwestorów.

Mieszany wpływ, według przeprowadzonej analizy mogą wyrzucić takie kierunki jak:

- możliwości zabudowy wskazanych w Studium terenów rolniczych, elektrowniami wiatrowymi oraz towarzyszącą im infrastrukturą techniczną, dostosowując się do wszystkich ograniczeń i zakazów dotyczących lokalizacji elektrowni wiatrowych – Elektrownie wiatrowe są źródłem odnawialnej energii, poprzez wykorzystanie której w dłuższym okresie czasu można ograniczyć emisję zanieczyszczeń dostawiających się do powietrza i poprawić jego jakości. Ich budowa jednak budzi wiele kontrowersji ze względu na to, że zajmują dość duże powierzchnie i emitują hałas przekraczający normy dla stałego pobytu ludzi na dość duże odległości. Dlatego przy ich lokalizacji należy przestrzegać odpowiednich odległości od miejsc stałego pobytu ludzi, a także należy przeprowadzić odpowiednie badania przedinwestycyjne w zakresie oddziaływania wiatraków na środowisko naturalne i różnorodność biologiczną, zamieszkującą okolicę.
- budowa nowych GPZ również w dla odbioru energii z elektrowni wiatrowych – tego rodzaju przedsięwzięcia często wpływają negatywnie na warunki krajobrazowe gminy, są jednak istotne dla rozwoju infrastruktury elektroenergetycznej gminy.
- kanalizacja zupełnie małych miejscowości i pojedynczych zabudowań. Miejscowości te jeżeli nie leżą przy trasie głównych przewodów tranzytowych, ściekowych, zostaną poddane programowi oczyszczalni przyzagrodowych lub szczelnych zbiorników bezodpływowych – zalecane jest dążenie do przyłączenia jak największej części gminy do kanalizacji zbiorczej. Nawet tymczasowe zbiorniki bezodpływowe stwarzają zagrożenie dla czystości wód gminy. Jednak mała gęstość zabudowy na niektórych terenach sprawia że dociągnięcie sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne. Dobrym rozwiązaniem dla pojedynczych siedlisk są przydomowe oczyszczalnie ścieków. Mogą być stosowane ew. przy zabudowie o niskiej intensywności zabudowy położonej w dużej odległości od planowanego przebiegu kanalizacji.

W przeprowadzonej analizie macierzowej wyszczególniono jeden kierunek, który może mieć niekorzystny wpływ na środowisko:

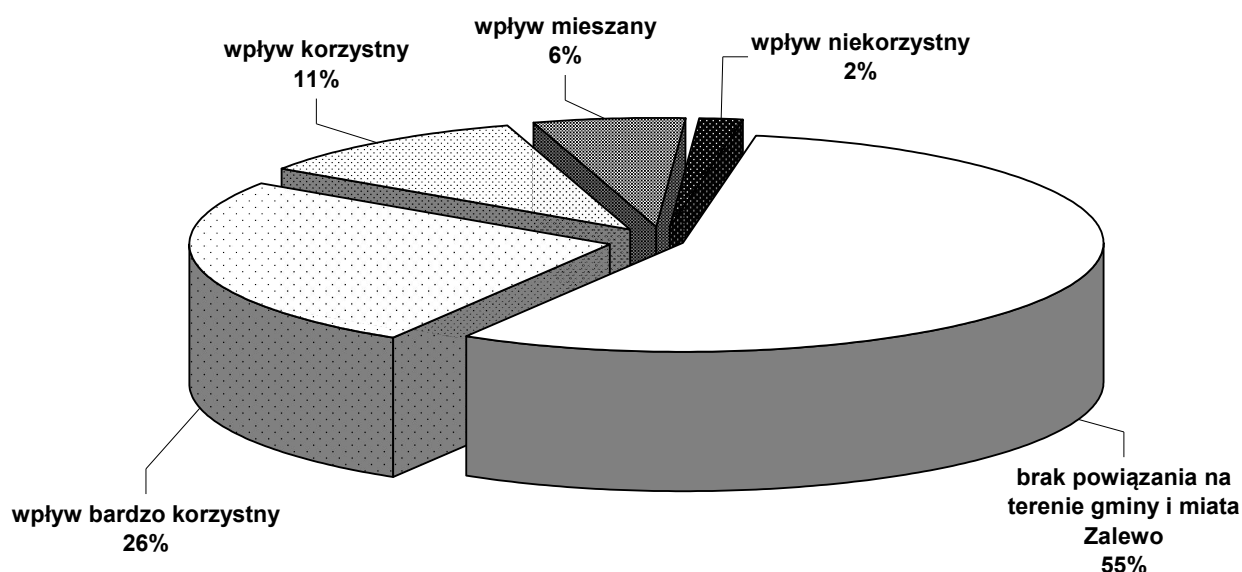
- dopuszczenie pozyskiwania na zaznaczonych w Studium obszarach, surowców mineralnych. Mimo, że wymagane jest sporządzenie miejscowego planu

zagospodarowania i koncesja, a na obszarach chronionych dopuszcza się jedynie wydobywanie dla lokalnych potrzeb (rozwój budownictwa w gminie i gminach sąsiednich), eksploatacja surowców naturalnych wpływa negatywnie na wiele aspektów środowiska: zaburzenie i zniekształcenie naturalnego krajobrazu, degradacja powierzchni ziemi, strome zbocza, głębokie wykopy, hałas i wzmożony ruch pojazdów ciężkich, zagrażają bezpieczeństwu i zdrowiu zarówno ludności jak i różnorodności biologicznej. Trzeba przyznać, że przy rozwoju infrastruktury komunikacyjnej nie tylko lokalnej, jest duże zapotrzebowanie na tego rodzaju surowce. Dlatego też przy zachowaniu odpowiednich środków ostrożności zapisanych w Studium i skutecznej rekultywacji miejsc po wydobywaniu, powinno się udać zminimalizować negatywne skutki.

Pozostałe wymienione kierunki, które stanowią większość w przeprowadzonej analizie, oceniono jako korzystne. Dotyczą one głównie wprowadzania nowych form ochrony, licznych ograniczeń pomagających utrzymać ład przestrzenny, cenne walory krajobrazowe czy czystość wód i powietrza. Ocenę korzystną uzyskały również działania dotyczące usprawnienia i modernizacji gospodarki wodno – ściekowej i gospodarowania odpadami, a także wszelkie programy edukacyjne dotyczące selektywnej zbiórki odpadów czy alternatywnych źródeł energii itp. Korzystny wynik uzyskały również kierunki dotyczące wymogów MPZP i ograniczeń wprowadzanych dla przedsięwzięć mogących ingerować w środowisko, np: wydobywania złóż kruszywa czy budowy elektrowni wiatrowych. Wynik korzystny jest w większości przypadków wypadkową przeważających wpływów pozytywnych i pewnych akcentów (negatywnych) budzących wątpliwości.

Poniższy wykres jest kolejnym potwierdzeniem, że duża większość kierunków założonych w Studium nie wpływa (55%), lub ma dobry wpływ (37%) na elementy ekofizjograficzne gminy. Zaledwie 8% wszystkich ocen użytych w analizie, mówi o negatywnym (2%) lub mieszanym oddziaływaniu na środowisko.

Wykres 1. Wpływ kierunków zagospodarowania, określonych w "Studium(...)" na poszczególne elementy środowiskowe, społeczne i gospodarcze gminy Zalewo (podsumowanie na podstawie ilości wystąpień danej oceny, ogółem w poszczególnych analizach)

7. OCENA DLA POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW WYSZCZEGÓLNIANYCH W ANALIZIE ORAZ PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ SKUTKIEM REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM

Cenne walory krajobrazowe gminy Zalewo obecnie są objęte należytą ochroną. Dodatkowo bardzo szczegółowe zapisy dotyczące kształtowania zabudowy, architektury i zagospodarowania ochrony i uporządkowania cmentarzy, wyeksponowania panoram widokowych, a także wprowadzania dodatkowych nasadzeń i zadrzewień, na wyznaczonych obszarach, w znacznym stopniu poprawi i podkreśli charakter krajobrazowy gminy i jej odbiór wizualny.

W analizie macierzowej za kierunki mające mieszany wpływ na walory krajobrazowe gminy uznano te, związane z rozwojem turystyki i rekreacji. Metodą na złagodzenie tych negatywnych wpływów może być duży procentowy udział terenów zielonych na działkach rekreacyjnych oraz stosowanie zieleni granicznej. Za wpływ mieszany uznano również lokalizację farm wiatrowych na wyznaczonych w Studium terenach. Infrastruktura związana z wiatrakami wywołuje wiele kontrowersji w aspekcie krajobrazowym, jednak ze względu na to, że jest to kwestia indywidualnego podejścia, oceniono wpływ jako mieszany i nie podjęto się wyrażania subiektywnego punktu widzenia.

Wpływ farmy wiatrowej na otaczający ją krajobraz maleje wraz ze wzrostem odległości od inwestycji. Można również stosować różne zabiegi niwelujące wizualny wpływ na otoczenie takie jak:

- stosowanie w obrębie jednej farmy wiatrowej lub kilku sąsiadujących ze sobą farm wiatrowych elektrowni wiatrowych o tej samej wielkości,
- jasne kolory wież i łopat wirnika (np. szary, beżowy, ewentualnie biały) lub kolor elektrowni wiatrowych dopasowany do otoczenia,
- wybór elektrowni wiatrowych, których wirniki składają się z trzech łopat,
- farma wiatrowa jest bardziej „przyjazna”, gdy składa się na nią mniejsza liczba turbin, ale o większej mocy niż większa liczba turbin o małej mocy⁴,

Co nie zmienia faktu, że nagromadzenie form ochrony, związanych z ochroną krajobrazu i Naturą 2000 znacznie ogranicza możliwości lokalizacji takich elektrowni. Każda inwestycja musi być poprzedzona szczegółowymi badaniami i specjalistyczną ekspertyzą wykluczającą negatywny wpływ ew. farm wiatrowych na okoliczne obszary chronione w tym Natura 2000 i zamieszkującą je awifaunę.

Niekorzystny wpływ na walory krajobrazowe gminy mają niewątpliwie kopalnie kruszywa, znajdujące się na terenie gminy. Są to niewielkie obszary zlokalizowane w większości poza formami ochrony. Zaleca się jednak restrykcyjne warunki przeprowadzenia eksploatacji w postaci: minimalizacji oddziaływania eksploatacji na walory przyrodnicze, szczególnie obszarów chronionych; koniecznością przeprowadzenia oceny wpływu na środowisko potencjalnej eksploatacji. Na pewno koniecznym działaniem jest zapobieganie nielegalnego wydobywania surowców naturalnych, przeprowadzanych bez badań i późniejszej rekultywacji.

Za negatywny wpływ na zmiany w krajobrazie uznano planowane nowe inwestycje GPZ 110/15kV na terenie gminy Zalewo wraz z nową siecią energetyczną wysokiego napięcia 110kV. Są to inwestycje niewątpliwie korzystne dla rozwoju gminy i jej

⁴ GDOŚ (2011), *Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych*, Warszawa

infrastruktury, jednak słupy wysokiego napięcia słabo komponują się w krajobrazie. Za pozytywnym aspektem jest fakt, że planowany przebieg planowanej linii jest poza wszelkimi forami ochrony, również krajobrazowej.

Grunty rolne są narażone na szereg przekształceń związanych z ich nowym zainwestowaniem, przeznaczaniem ich pod komunikację, zabudowę zarówno mieszkaniową, jak i usługowo – przemysłową. Studium przewiduje kolejne działania z tym związane, ale uwzględnia również zapisy chroniące najlepsze gleby w regionie wynikające z przepisów znowelizowanej ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U 2009 r. nr 1 poz. 3)⁵.

Studium wprowadza korzystne zapisy dotyczące restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa, które pozwolą na maksymalne wykorzystanie potencjału gminy. W analizowanym dokumencie zawarto również zapisy o stosowaniu nowoczesnych i ekologicznych metod uprawy przy jednoczesnym stosowaniu zabiegów chroniących ziemię przed wyjałowieniem oraz ograniczenie dopływu substancji biogenych do wód powierzchniowych.

Wody zarówno powierzchniowe, jak i podziemne podobnie jak grunty rolne podlegają wielu niekorzystnym wpływom. Ochrona jakości wód powierzchniowych jest jednym z priorytetowych zadań w zakresie ochrony środowiska. Polityka przestrzenna gminy zawarta w Studium uwzględnia wiele zabiegów, które korzystnie i bardzo korzystnie wpłyną na ochronę wód w gminie, poprawę ich jakości oraz niwelację szkodliwych wpływów urbanizacji. Zaleca się w Studium szereg działań dotyczących nasadzeń wzdłuż cieków i w okolicach innych wód powierzchniowych, wpływających korzystnie zarówno na samooczyszczanie się cieków jak i filtrację zanieczyszczeń pochodzących ze spływu powierzchniowego. W działaniach szczególną uwagę zwraca się na poprawę gospodarki wodno – ściekowej, ze szczególnym naciskiem na uporządkowanie systemu odprowadzania ścieków bytowo – gospodarczych. Planuje się w tym zakresie wykonanie koncepcji kompleksowego zagospodarowania ścieków, zintegrowaną z rozwojem sieci wodociągowej. Kładzie się również nacisk na: kontrolowanie obiektów funkcjonujących na terenie gminy pod kątem gospodarki ściekowej; ograniczenie zainwestowania uciążliwego dla wód podziemnych; likwidacja dzikich wysypisk, ale również plaż, pól namiotowych i campingowych, przestrzeganie przepisów ochrony środowiska w zakresie składowania i wykorzystania obornika, gnojowicy, nawozów i środków ochrony roślin; ustanawianie nowych form ochrony przyrody, obejmujących istotne elementy systemu hydrologicznego (bagna, torfowiska, podmokłości, oczka wodne, źródlika); utrzymanie w należyтым stanie urządzeń i obiektów melioracyjnych, planowanie i prowadzenie prac melioracyjnych z uwzględnieniem uwarunkowań ekologicznych; ochronę oczek wodnych, bagien, mokradeł; zwiększanie retencji poprzez realizację obiektów, zwiększanie naturalnej retencji poprzez zalesienia; zachowanie istniejących powierzchni leśnych, realizowanie nowych zalesień i zadrzewień, a także utrzymanie powierzchni lasów ochronnych o funkcji wodochronnej.

Większość przedsięwzięć zapisanych w Studium nie wywiera negatywnych wpływów na **warunki bioklimatologiczne** (nie uwzględniając jakości powietrza, oraz warunków akustycznych rozpatrywanych osobno). Dopełnienie terenów zabudowanych zabudową mieszkaniową i usługową oraz przeznaczenie nowych terenów do zainwestowania pod przemysł, mogą wpływać lokalnie na podwyższanie temperatury, poprzez zwiększanie powierzchni utwardzonych absorbujących ciepło, a także do spadku zdolności przewietrzania zainwestowanych terenów poprzez intensyfikację zabudowy. Jednak ze

⁵ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 237, poz. 1657).

względu na to, że zmiany są niewielkie i występują lokalnie, w skali gminy uznano je za mało istotne.

Jakość powietrza na terenie gminy jest generalnie dobra. Zauważalne w gminie sezonowe zmiany stężenia zanieczyszczeń mogą świadczyć o ich pochodzeniu z indywidualnych kotłów grzewczych i palenisk domowych. W Studium zaleca się w lokalnych i indywidualnych systemach zaopatrzenia w ciepło przyjmowanie wyraźnej dominacji ekologicznych nośników energii (gaz, prąd elektryczny, paliwa płynne, biogaz) nad paliwami stałymi. Takie działania pozwolą dodatkowo ograniczyć ilość niepożądanych substancji w powietrzu, pochodzących z emitorów niskich. Zadbano również o podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez ich edukację z zakresu ochrony środowiska i jego komponentów – poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i edukację ekologiczną społeczeństwa gminy Zalewo. Jeżeli chodzi o zanieczyszczenia komunikacyjne, podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej, zapisane w kierunkach Studium, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych i obszarach chronionych, spowoduje pewne ograniczenie emitowanych zanieczyszczeń i hałasu.

Budowa, przebudowy i modernizacje dróg na terenie gminy oraz rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych może wpłynąć na wzrost natężenia ruchu. To z kolei wiąże się z pogorszeniem **klimatu akustycznego**. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się spalin i hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych zaleca się wprowadzenie zieleni izolacyjnej ograniczających rozprzestrzenianie się spalin i hałasu. Poza tym pomimo zwiększonego ruchu, wymiana nawierzchni przy modernizacji dróg może wpłynąć znacznie na polepszenie klimatu akustycznego. Na warunki akustyczne negatywnie mogą wpłynąć również ew. farmy wiatrowe. Turbina wiatrowa jest źródłem dwóch rodzajów hałasu, (hałasu mechanicznego, emitowanego przez przekładnię i generator oraz szumu aerodynamicznego, emitowanego przez obracające się łopaty wirnika, którego natężenie jest uzależnione od „prędkości końcówek” łopat). Natężenie emitowanego przez farmę hałasu uzależnione jest od wielu czynników, przede wszystkim od:

- sposobu rozmieszczenia turbin w obrębie farmy oraz ich modelu,
- ukształtowania terenu,
- prędkości i kierunku wiatru oraz rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu.

Należy zatem na terenie, na którym planowana jest farma wiatrowa wykonać pomiary tła akustycznego. Podstawowym sposobem na ograniczenie uciążliwości hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe jest utrzymanie odpowiedniej odległości tych instalacji od terenów, dla których wyznaczono normy w zakresie klimatu akustycznego. Odległość ta powinna wynikać z przeprowadzonych przez ekspertów analiz.

Należy zadbać o odpowiednie odsunięcie od terenów zabudowanych oraz odizolowanie akustyczne miejsc wierceń, szczelinowania i poszukiwania gazu łupkowego.

Tereny zielone i lasy w gminie są dobrze chronione zapisami w Studium dotyczącymi ich zachowania i ochrony wynikającej z przepisów prawa. Wnioskuje się również w Studium o obsadzanie terenów położonych w sąsiedztwie istniejących kompleksów, gruntów najsłabszych, miejsc zagrożonych erozją lub zdegradowanych. Wpłyne to pozytywnie na walory krajobrazowe gminy, warunki aerosanitarnie oraz poprawi ciągłość korytarzy ekologicznych.

Niebezpieczeństwa związane ze **zdrowiem i życiem zwierząt** zamieszkujących teren gminy dotyczą głównie rozbudowy i budowy nowych szlaków komunikacyjnych, rozwój gospodarki kopalnianej oraz wzrostem terenów inwestycyjnych, które powodują zakłócanie ciągłości korytarzy ekologicznych, emitują hałas i wibracje. Przy realizacji

tych punktów w studium uwzględniono zachowanie terenów zielonych, dolesianie gruntów i dodatkowe obsadzenia wzdłuż cieków i w obniżeniach dolinnych, co buduje i uzupełnia sieć ekologiczną (korytarze ekologiczne), umożliwiając zwierzętom swobodne migracje. Przy eksploatacji kopalni na większych powierzchniach, należy zminimalizować wpływ na faunę gminy.

Elektrownie wiatrowe należą do tzw. czystych (bez-emisyjnych) źródeł wytwarzania energii elektrycznej, a co za tym idzie ich zastosowanie zmniejsza negatywne oddziaływanie sektora wytwarzania energii na środowisko. Realizacja projektów wiatrowych jest zatem działaniem z zakresu ochrony klimatu, ochrony powietrza i ochrony gleby, a te elementy oddziałują bezpośrednio na populacje roślin i zwierząt. Badania naukowe prowadzone w różnych częściach świata wykazują, że prawidłowo zlokalizowane i rozmieszczone elektrownie wiatrowe nie mają znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na awifaunę. Należy jednak mieć na uwadze, że niewłaściwa lokalizacja elektrowni wiatrowych może pogorszyć stan środowiska, w tym populacji ptaków i nietoperzy. Realizacja projektów wiatrowych może powodować:

- śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi;
- zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszeniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych,
- zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków (efekt bariery)⁶.

Obszary chronione są bardzo wrażliwymi na wszelkie zmiany terenami, większość inwestycji związanych z rozwojem cywilizacyjnym (szlaki komunikacyjne, tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, kopalnianej), lokalizowanych w ich pobliżu wpływa na nie negatywnie. W analizie macierzowej za mieszane oddziaływanie uznano punkt dotyczący rozwoju rekreacji, ze względu na to, że wiąże się to z intensyfikacją ruchu turystycznego, rozdeptywania okolicznych lasów i zwiększeniem niebezpieczeństw z tym związanych (pożary, śmiecenie, itp.). Z drugiej strony modernizacja szlaków i dróg rowerowych, a także stworzenie infrastruktury w postaci parkingów i wiat, daje szansę na ograniczenie niekontrolowanego („dzikiego”) ruchu turystycznego. Jako niekorzystne wpływy w analizie wyszczególniono dopuszczenie pozyskiwania na tych obszarach surowców mineralnych. W „Kierunkach Rozwoju Przestrzennego gminy i miasta Zalewo” zapisano obowiązek sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego i posiadania koncesji na wydobywanie, co pozwoli na bardziej kontrolowane pozyskiwanie kruszywa. Wymagana jest również niezwłoczna rekultywacja obszarów powyrobowiskowych i poeksploatacyjnych.

Na obszarze gminy Zalewo zlokalizowano dwa obszary Natura 2000, w tym jeden proponowany. Obszar Natura 2000 – ustanowiony obszar specjalnej ochrony ptaków „Lasy Iławskie” (PLB280005), proponowany obszary specjalnej ochrony siedlisk „Ostoja Iławska” (PLH280053). Zapisy Studium bardzo restrykcyjnie podchodzą do ochrony tych obszarów ograniczając zainwestowanie mogące znacząco oddziaływać na w/w obszary.

Najważniejszą zasadą odnoszącą się do istniejących i projektowanych obszarów Natura 2000, jest zakaz podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć

⁶ PSEW (2008). *Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki*. Szczecin.

stan przyrody na tych obszarach oraz należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przepisów art. 33 ust. 1-3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku „O ochronie przyrody”.

Za niekorzystny i mieszany wpływ na istniejące i projektowane obszary „Naturowe” w analizie uznano zapisy dotyczące rozwoju turystyki i energetyki wiatrowej. Poza tym jednak w Studium proponowana jest zrównoważona turystyka, w zależności od podatności środowiska na antropopresję, która jest drogą do pogodzenia potrzeb ochrony walorów przyrodniczych z zainteresowaniami i potrzebami turystów oraz z interesami branży turystycznej. Może ona być wręcz wsparciem dla ochrony tych obszarów – poprzez jej rozwój i promocję obszarów cennych przyrodniczo może tworzyć szanse godnego życia dla lokalnych społeczności, a nawet stanowić konkurencję dla bardziej szkodliwych dla środowiska dziedzin rozwoju (takich jak gospodarka kopalniana). Na obszarach Natura 2000 i w ich bezpośrednim sąsiedztwie można rozwijać i promować te formy turystyki, które mieszczą się w ramach określonych dla zrównoważonej turystyki w tzw. Deklaracji Berlińskiej (przyjęli ją ministrowie środowiska Europy w 1997 r.). Przedstawiono w niej wymogi wobec branży turystycznej wynikające z zapisów Konwencji o różnorodności biologicznej. Preferowanymi formami turystyki będą więc różne formy ekoturystyki, a szczególnie turystyki przyrodniczej oraz agroturystyki, uwzględniających i wykorzystujących uwarunkowania środowiskowe.

Projekty wiatrowe zlokalizowane są poza obszarami **Natura 2000** lecz w stosunkowo niewielkiej odległości mogą oddziaływać na przedmiot ochrony obszarowej w granicach. Ustalenie możliwości oddziaływania projektu na mniej lub bardziej odległy obszar Natura 2000 musi być przedmiotem indywidualnej oceny dostosowanej do specyfiki miejsca i charakterystyki projektu. W szczególności istotne jest, jakie gatunki chronione zamieszkują pobliski obszar **Natura 2000** i jakie są wzorce użytkowania przez nie przestrzeni przylegającej do formy ochrony. Należy się liczyć z faktem, że osobniki niektórych gatunków ptaków, dla ochrony których powołano dany obszar (wskazanych w standardowym formularzu danych analizowanego OSOP), mogą np. zerować na terenach nie objętych formalną ochroną⁷. Szczegółowy wpływ danego projektu na obszary Natura 2000 oraz poszczególne gatunki chronione, powinien być przedmiotem oceny wykonanej dla konkretnego projektu inwestycyjnego, przed jego realizacją.

Z analizy macierzowej wynika, że kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego korzystnie wpłyną na **ludność, bezpieczeństwo i zdrowie ludzi**. Wynika to z faktu, iż przedsięwzięcia, które mogą nieodrobnie wpływać na środowisko naturalne, zazwyczaj są robione na potrzeby ludzi. Podnoszą ich komfort życia, bezpieczeństwo (rozbudowa i modernizacja sieci komunikacyjnej), a także zaspokajają ich potrzeby materialne i społeczne (działania w zakresie funkcji mieszkaniowych, kulturowych, gospodarczych i społecznych). Z drugiej strony wszystkie inicjatywy dotyczące ochrony środowiska, są również istotne dla zdrowia i komfortu ludzi.

Polityka przestrzenna Studium jest również korzystna dla **dziedzictwa kulturowego** gminy. Zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy waloryzowane są wyznaczeniem stref ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. W dokumencie zawarto uwzględniono wszystkie wytyczne dotyczące ochrony konserwatorskiej i archeologicznej oraz ograniczeń z nimi związanych.

W zakresie **zagospodarowania przestrzennego** dokument zawiera korzystne wytyczne wynikające ze zrównoważonego rozwoju. W analizowanym dokumencie bardzo szczegółowo opisano warunki oraz charakter zabudowy w zależności od położenia w określonej strefie.

⁷ PSEW (2008). *Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki*. Szczecin.

Wprowadzone zapisy pozytywnie wpłyną na ład przestrzenny w gminie i pozwolą zachować, a nawet podkreślić tradycyjny sposób zabudowy, charakterystyczny dla tego regionu. Wpłynie to pozytywnie na konsekwentny, bezpieczny i estetyczny rozwój gminy i poszczególnych wsi w dalszych etapach planowania przestrzennego.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy i miasta Zalewo zawiera wiele wytycznych dotyczących modernizacji i rozwoju **infrastruktury technicznej**.

Zapisy związane z **układem drogowym i komunikacją** dotyczą modernizacji i polepszania standardów dróg istniejących oraz rozwój nowych połączeń w zależności od zapotrzebowania. Zaleca się ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji oraz rekultywację miejsc zdegradowanych w czasie budowy i modernizacji dróg.

W ramach realizacji zapisów projektu studium należy zastosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, aby w maksymalnym stopniu ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko. Emisja hałasu pochodząca z planowanego zagospodarowania terenu nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska na terenach chronionych akustycznie.

Jako bardzo ważne działanie uznano modernizację **sieci wodociągowej** i kompleksowego zagospodarowania **ścieków**. Za podstawowy kierunek uznano wyposażenie terenów o zabudowie skoncentrowanej w systemy kanalizacji zbiorczej, zapewniającej obsługę mieszkańców i usług. Rozwój systemów kanalizacyjnych dostosowanych do potrzeb i uwarunkowań ekonomicznych. Dla terenów, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych związana jest z nadmiernymi kosztami stosować systemy indywidualne.

Działania te przyniosą efekty w postaci likwidacji zbiorników bezodpływowych oraz poprawy jakości zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych. Istotne jest również w tym aspekcie wyeliminowanie ujęć wody nie spełniających podstawowych wymogów sanitarnych. Nie dopuszcza się funkcjonowania równocześnie kanalizacji sanitarnej i zbiorników bezodpływowych. Zaleca się, aby uzbrojenie terenu wyprzedzało lub było prowadzone równoległe z budową obiektów kubaturowych. Należy dążyć do objęcia zbiorczym systemem odprowadzania ścieków maksymalną liczbę miejscowości w gminie.

Uwzględnia się w Studium również wymóg: likwidacji wszystkich punktów zrzutu ścieków nieoczyszczonych do gruntu i wód; likwidacji nieszczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości płynnych; rozwoju systemów kanalizacyjnych na terenach nieskanalizowanych dotychczas; budowy indywidualnych urządzeń unieszkodliwiających ścieki (przydomowe oczyszczalnie), na terenach pozostających poza technicznie i ekonomicznie uzasadnionym zasięgiem zbiorczych systemów kanalizacyjnych; uzyskania standardów jakości ścieków odprowadzanych do wód płynących z oczyszczalni zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 stycznia 2008 roku w sprawie warunków jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego; oczyszczania ścieków opadowych odprowadzanych z terenów przemysłowo – składowych, obiektów magazynowania i dystrybucji paliw, baz transportowych i technicznej obsługi pojazdów, głównych dróg i ulic w centrach miejscowości oraz dużych parkingów o utwardzonej nawierzchni. Bardzo ważny jest zapis dotyczący wymogu skanalizowania i doprowadzenia wszelkiej infrastruktury przed dalszym rozwojem zabudowy.

Zastosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków dla lokalizowanych nowych zagród na terenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, winno nastąpić tylko i wyłącznie w przypadku braku innych możliwości w zakresie gospodarki ściekowej oraz powinno być

poprzedzone precyzyjnym rozpoznaniem: warunków gruntowo - wodnych, ukształtowania terenu, wielkości działki, na której mają być zastosowane wybrane rozwiązania techniczne wraz z charakterem pracy oczyszczalni — praca okresowa czy całoroczna.

Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenu nie może powodować zanieczyszczenia środowiska wodno – gruntowego.

W **gospodarce odpadami** również planowane są pozytywne zmiany. Rozpowszechnianie i obsługa selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”; stworzenia punktów selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, a ich odzysk i unieszkodliwienie odbywałoby się poza terenem gminy; utworzenie punktów selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, a ich odzysk i unieszkodliwienie odbywałoby się poza terenem gminy; utworzenie punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych i przekazywanie ich do zakładu odzysku lub unieszkodliwianie poza terenem gminy; edukację mieszkańców w celu unieszkodliwiania przez nich odpadów ulegających biodegradacji na przydomowych kompostownikach.

Rozwój **energetyki cieplnej** zakłada przyjęcie wyraźnej dominacji ekologicznych nośników energii (gaz, prąd elektryczny, paliwa płynne) nad paliwami stałymi, w lokalnych i indywidualnych systemach zaopatrzenia w ciepło.

W zakresie gospodarki energetycznej w gminie Zalewo istnieją dogodne warunki do rozwoju alternatywnych źródeł pozyskiwania energii elektrycznej w oparciu o wiatr. Dopuszcza się w związku z tym lokalizowanie elektrowni wiatrowych na terenie gminy.

W opisywanym dokumencie, zawarto uwarunkowania i ograniczenia dotyczące lokalizacji farm wiatrowych. Sugeruje się przeprowadzenie odpowiednich badań przedinwestycyjnych określających wpływ planowanej inwestycji zarówno na środowisko (również badania ornitologiczne) jak i na komfort i zdrowie mieszkańców. W takich badaniach powinny znaleźć się ograniczenia i szczegółowa lokalizacja siłowni wiatrowych, w miejscach nie zagrażających ludności i różnorodności biologicznej gminy.

Zasięg uciążliwości dla środowiska prowadzonych działalności gospodarczych na terenie całej gminy winien być bezwzględnie ograniczony do granic terenu, do którego właściciel posiada tytuł prawny, a znajdujące się w nim pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi winny być wyposażone w techniczne środki ochrony przed tymi uciążliwościami.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodząca ze źródeł przemysłowych, produkcji, usług oraz wydobywania kruszywa nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, a ich eksploatacja nie może przekraczać dopuszczalnych standardów emisyjnych, dla których te standardy są ustalone, poza terenem objętym daną funkcją. Standardy jakości środowiska muszą być również dotrzymane przez źródła komunikacyjne.

Zarówno w kierunkach jak i w uwarunkowaniach informacja na temat dopuszczenia poszukiwania gazu łupkowego jest znikoma. Jednak przepisy dotyczące tej dziedziny określone przez Ministerstwo Środowiska są na tyle szczegółowe i restrykcyjne, że nie stanowi to większego zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia ludności.

8. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Analiza skutków środowiskowych związanych z realizacją celów i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowanych w projekcie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy i miasta Zalewo nie wskazuje by mogły one powodować znaczące, niekorzystne oddziaływania transgraniczne. Jednak ze względu na fakt podpisania przez Polskę ratyfikowania Konwencji o ocenach oddziaływania w kontekście transgranicznym, należy podkreślić obowiązek informowania państw w przypadku podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na ich terytorium.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Zgodnie z art. 10 Dyrektywy SOOŚ należy nadzorować znaczące oddziaływania wdrażania programu na środowisko, aby, między innymi, móc wcześniej wykrywać nieprzewidziane negatywne oddziaływania i rozpocząć przeprowadzanie właściwych działań zaradczych. W celu spełnienia tego zadania nadzoru można stosować, w razie potrzeby, istniejące mechanizmy nadzorcze.

W Planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego uzasadniono potrzebę budowy zintegrowanego systemu monitorowania, obejmującego procesy i realizację założeń dokumentów polityki rozwoju województwa oraz określono jego podstawowy cel. Wskazano też na potrzebę wprowadzenia szczegółowych wskaźników. W efekcie dokonanej analizy, Plan określił 11 podstawowych wymogów systemu oraz zaproponował listę 25 wskaźników.

Dokument nie wskazuje potrzeby powiązania systemu z obecnie funkcjonującymi systemami monitoringu państwowego.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko” dotyczy Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy i miasta Zalewo (zwanego dalej Studium).

Zalewo jest gminą wiejsko - miejską położoną w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, na północy powiatu Iławskiego. Zajmuje powierzchnię 254 km².

Na rozwój gminy i miasta Zalewo wpływa bezpośrednio położenie w znacznej odległości od ważnych ośrodków miejskich (powyżej 50 km) od Elbląga i Olsztyna oraz Aglomeracji Trójmiejskiej.

Obszar Gminy Zalewo leży w zasięgu korytarza transportowego i o znaczeniu międzynarodowym Gdańsk – Katowice – Żylinia, do którego należy trasa szybkiego ruchu S7 (w budowie) i projektowany węzeł niedaleko Małdyt.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski (Kondracki 2002), cała gmina Zalewo położona jest w obrębie makroregionu Pojezierza Iławskiego (314.9), który jednocześnie wyznacza granice mezoregionu o tej samej nazwie „Pojezierze Iławskie”.

Obszar gminy położony jest na obszarach leśno-pojeziernych, na terenach dobrych do prowadzenia wysokotowarowej gospodarki rolnej oraz posiadający bardzo korzystne

warunki do rozwoju różnego rodzaju turystyki jak i przemysłu budowlanego opartego na surowcach naturalnych.

Do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego zapisanego w Planie Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego należy kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, integracja obszaru oraz określenie zasad wykorzystania jego zasobów i walorów.

Do głównych celów należeć będzie: ożywienie gospodarcze obszarów, zagrożonych trwałą marginalizacją strefy poprzez pobudzenie popytu zewnętrznego (krajowego i europejskiego) na zasoby turystyczne, oraz przyspieszenie restrukturyzacji rolnictwa z wykorzystaniem aktywnej polityki lokalnej.

Cały obszar gminy jest położony na terenach cennych przyrodniczo, o dużej różnorodności pod względem krajobrazowym, roślinnym i zwierzęcym. Na terenie gminy znajduje się szereg obszarów chronionych, Natura 2000, rezerwatów i użytków ekologicznych.

Teren gminy położony jest na obszarze wyróżnionego w Planie Województwa, mikroregionu historyczno-kulturowego – charakteryzującego się wybitnymi walorami dziedzictwa kulturowego. Na obszarze gminy występują liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, liczne założenia dworsko-parkowe, obiekty sakralne.

Głównym celem rozwoju gminy zapisanym w Studium jest trwały zrównoważony i harmonijny rozwój z uwzględnieniem poprawy warunków bytowych ludności miasta i gminy, rozwój nie powodujący degradacji środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu.

W projekcie Studium zapisano wszelkie uwarunkowania, zakazy i nakazy wynikające z położenia gminy w zasięgu: obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, korytarzy, płatów i użytków ekologicznych, stref konserwatorskich i ochrony archeologicznej. Uwzględnia również ochronę pomników przyrody oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W studium znalazły się również wytyczne dotyczące obszarów objętych formami ochrony z tytułu przepisów prawa: Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz Ustawa prawo wodne, Ustawy o lasach.

Treść Studium zawiera również zapisy wprowadzające dodatkowe ustalenia i wymagania mające na celu ochronę zarówno środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego jak i bezpieczeństwa ludności.

Ocena oddziaływania kierunków i zadań, zapisanych w projekcie Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy daje wynik pozytywny dla większości z nich (pow. 73%). Dla pozostałej części analiza dała wynik neutralny.

Cenne walory krajobrazowe gminy Zalewo obecnie są objęte należyłą ochroną. Dodatkowo bardzo szczegółowe zapisy dotyczące kształtowania zabudowy, architektury i zagospodarowania ochrony i uporządkowania cmentarzy, wyeksponowania panoram widokowych, a także wprowadzania dodatkowych nasadzeń i zadrzewień, na wyznaczonych obszarach, w znacznym stopniu poprawi i podkreśli charakter krajobrazowy gminy i jej odbiór wizualny.

Studium wprowadza korzystne zapisy dotyczące restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa, które pozwolą na maksymalne wykorzystanie potencjału gminy. Polityka przestrzenna gminy zawarta w Studium uwzględnia wiele zabiegów, które korzystnie i bardzo korzystnie wpłyną na ochronę wód w gminie, poprawę ich jakości oraz niwelację szkodliwych wpływów urbanizacji. Większość przedsięwzięć zapisanych w Studium nie wywiera negatywnych wpływów na warunki bioklimatologiczne (nie uwzględniając jakości powietrza, oraz warunków akustycznych rozpatrywanych osobno).

Jakość powietrza na terenie gminy jest generalnie dobra. W Studium zaleca się w lokalnych i indywidualnych systemach zaopatrzenia w ciepło przyjmowanie wyraźnej dominacji ekologicznych nośników energii nad paliwami stałymi. Takie działania pozwolą dodatkowo ograniczyć ilość niepożądanych substancji w powietrzu, pochodzących z emitorów niskich.

Tereny zielone i lasy w gminie są dobrze chronione zapisami w Studium dotyczącymi ich zachowania i ochrony wynikającej z przepisów prawa. Przy realizacji tych punktów w studium uwzględniono zachowanie terenów zielonych, dolesianie gruntów i dodatkowe obsadzenia wzdłuż cieków i w obniżeniach dolinnych, co buduje i uzupełnia sieć ekologiczną (korytarze ekologiczne), umożliwiając zwierzętom swobodne migracje.

Na obszarze gminy Zalewo zlokalizowano dwa obszary Natura 2000, w tym jeden proponowany. Obszar Natura 2000 – ustanowiony obszar specjalnej ochrony ptaków „Lasy Iławskie” (PLB280005), proponowany obszary specjalnej ochrony siedlisk „Ostoja Iławska” (PLH280053). Zapisy Studium bardzo restrykcyjnie podchodzą do ochrony tych obszarów ograniczając zainwestowanie mogące znacząco oddziaływać na w/w obszary.

Projekty wiatrowe zlokalizowane są poza obszarami Natura 2000 lecz w stosunkowo niewielkiej odległości mogą oddziaływać na przedmiot ochrony obszarowej w granicach. Ustalenie możliwości oddziaływania projektu na mniej lub bardziej odległy obszar Natura 2000 musi być przedmiotem indywidualnej oceny dostosowanej do specyfiki miejsca i charakterystyki projektu.

Z analizy macierzowej wynika, że kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego korzystnie wpłyną na ludność, bezpieczeństwo i zdrowie ludzi.

Polityka przestrzenna Studium jest również korzystna dla dziedzictwa kulturowego gminy.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego dokument zawiera korzystne wytyczne wynikające ze zrównoważonego rozwoju. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy i miasta Zalewo zawiera wiele wytycznych dotyczących modernizacji i rozwoju infrastruktury technicznej poprawiającej jakość życia w gminie.

Jako bardzo ważne działanie uznano modernizację sieci wodociągowej i kompleksowego zagospodarowania ścieków.

W gospodarce odpadami również planowane są pozytywne zmiany. Rozwój energetyki cieplnej zakłada przyjęcie wyraźnej dominacji ekologicznych nośników energii (gaz, prąd elektryczny, paliwa płynne) nad paliwami stałymi, w lokalnych i indywidualnych systemach zaopatrzenia w ciepło.

Po analizie wpływu kierunków rozwoju gminy na środowisko, wyraźnie widać że zapisy Studium dbają o zrównoważony rozwój gminy. Pomimo planowanego rozwoju infrastruktury i gospodarki, wprowadzono zapisy regulujące sposoby zagospodarowania i ochrony najczulszych i najwrażliwszych elementów ekofizjograficznych gminy.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Punkty przyznawane poszczególnym ocenom w analizie macierzowej.....	40
Tabela 2. Przedziały punktów warunkujące wynik analizy macierzowej	40
Tabela 3. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na poszczególne komponenty środowiska gminy (kolumna pozioma) - podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej.....	40
Tabela 4. Wpływ przedsięwzięć zawartych w Studium na środowisko gminy (kolumna pionowa) -podsumowanie w postaci ilości wystąpień danej oceny w analizie syntetycznej. ..	42

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Wpływ kierunków zagospodarowania, określonych w "Studium(...)" na poszczególne elementy środowiskowe, społeczne i gospodarcze gminy i miasta Zalewo (podsumowanie na podstawie ilości wystąpień danej oceny, ogółem w poszczególnych analizach)	45
--	----